

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Sociální pedagogika
Katedra křesťanské výchovy

PODPORA ŠVP PRO POVINNÝ POSLEDNÍ ROK MATEŘSKÉ ŠKOLY NÁKLO

Bakalářský projekt

Autor: Barbora Lindnerová
Vedoucí práce: doc. PhDr. & Mgr. Petra Potměšilová

Olomouc 2017

Prohlašuji, že jsem bakalářský projekt vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 16. 6. 2017

.

.....

Lindnerová Barbora

Děkuji Mgr. Petře Sobkové a doc. PhDr. & Mgr. Petře Potměšilové, Ph.D. za odborné vedení práce a všestrannou pomoc. Mateřské škole Náklo, která souhlasila se spoluprací, a velké poděkování patří Mgr. Haně Běňové, současné učitelce MŠ Náklo, která mi poskytovala potřebné informace a ochotně mi pomáhala.

Obsah

Obsah	4
ÚVOD	6
1 POVINNÝ ROK PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	8
1.1 Definice	8
1.2 Legislativa	8
2 PŘEDŠKOLNÍ OBDOBÍ.....	10
2.1 Vývoj dítěte	10
2.1.1 Pohybový vývoj	11
2.1.2 Emocionální a sociální vývoj.....	11
2.1.3 Vývoj poznávacích procesů	13
3 PŘED NÁSTUPEM DO ZÁKLADNÍ ŠKOLY	16
3.1 Školní zralost.....	17
3.2 Školní nezralost	17
4 MATEŘSKÁ ŠKOLA NÁKLO.....	19
4.1 Hlavní činnost organizace	19
4.2 Geografické zařazení.....	19
4.3 Historie zařízení	20
4.4 Zázemí mateřské školy.....	20
4.5 Pedagogické zajištění	20
4.6 SWOT analýza	21
5 PODPORA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU PRO POSLEDNÍ POVINNÝ ROK MATEŘSKÉ ŠKOLY.....	22
5.1 STRUKTURA ŠKOLNÍHO ROKU	23
5.1.1 ZÁŘÍ	24
5.1.2 ŘÍJEN.....	27
5.1.3 LISTOPAD	29

5.1.4	PROSINEC	31
5.1.5	LEDEN	34
5.1.6	ÚNOR	38
5.1.7	BŘEZEN	41
5.1.8	DUBEN	45
5.1.9	KVĚTEN.....	47
5.1.10	ČERVEN	50
	ZÁVĚR	53
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	55
	PŘÍLOHY	58

ÚVOD

Vzhledem k tomu, že se zajímám o děti v předškolním věku a v budoucnu bych chtěla s touto věkovou skupinou nadále pracovat, rozhodla jsem se věnovat svůj bakalářský projekt právě tomuto období. Myslím si, že pobyt dětí v mateřské škole má blahodárný a velmi významný vliv na jejich další rozvoj ve všech směrech. Mateřská škola pokládá spolu s výchovou v rodině základy nejen pro nástup do základní školy, ale hlavně pro další vývoj a život dětí.

Alespoň jeden rok v mateřské škole před nástupem do první třídy základní školy je v dnešní době pro většinu dětí naprostým standardem. Navzdory tomu začala legislativa tuto problematiku zastřešovat až od 1. 1. 2017.

Osobně považuji za velmi přínosný jakýkoliv čas, který děti stráví v mateřské škole, ale nejlepší je dle mého, když dítě navštěvuje mateřskou školu od 2 – 3 let do nástupu do první třídy základní školy. Děti v průběhu těchto let postupně procházejí socializací, tělesným a emocionálním vývojem a také se jim vyvíjí všechny poznávací procesy (paměť, vnímání, myšlení, řeč a fantazie). Děti si zvykají na pevný řád, určená pravidla, která musí dodržovat, na autoritu, která na ně v mateřské škole působí, a také na kolektiv vrstevníků, kteří se stávají důležitou sociální skupinou.

Jsem velmi ráda, že od nového školního roku (září 2017) bude alespoň poslední rok mateřské školy před nástupem dítěte do první třídy základní školy povinný, a proto jsem se rozhodla ve svém bakalářském projektu vypracovat celoroční plán, který slouží jako podpora ŠVP Mateřské školy Náklo. Plán jsem se rozhodla vypracovat z toho důvodu, že povinný rok bude uveden do praxe v září 2017 poprvé. Plán je na jeden školní rok, který dítě absolvuje před nástupem do první třídy základní školy. Dle tohoto plánu by mělo dítě v průběhu jednoho roku zvládnout přípravu pro nástup do první třídy základní školy a být tak připraveno nést zátěž a povinnosti, které na něj s nástupem do první třídy základní školy čekají.

V první části bakalářského projektu si osvojíme vědomosti z oblasti povinného roku předškolního vzdělávání a seznámíme s legislativním rámcem problému. Dále půjde o seznámení se s předškolním obdobím, a také s různými stádii vývoje jednotlivců v tomto období. V další části bude shrnuta školní „zralost a nezralost“.

Dále bude zhotovena podpora ke stávajícímu ŠVP mateřské školy Náklo, která bude nabízet jednotlivé oblasti a s nimi související činnosti, díky kterým si děti budou osvojovat schopnosti a dovednosti, které by mělo dítě po absolvování posledního povinného roku mateřské školy před nástupem do první třídy základní školy zvládnout.

1 POVINNÝ ROK PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

V následující kapitole bude uvedena definice povinného roku předškolního vzdělávání a také zde bude uvedena legislativa, která je s předškolním vzděláváním spojena. Uvedeny budou v kapitole také zápisy dětí do prvních tříd základních škol, jak probíhaly dříve a jak probíhaly v letošním školním roce a také důvody, proč se zápisy dětí do prvních tříd základních škol od letošního školního roku přesunuly na pozdější dobu.

1.1 Definice

Rámcový vzdělávací program uvádí následující ustanovení. „*S účinností od 1. 1. 2017 je předškolní vzdělávání od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku, do zahájení povinné školní docházky povinné.*“ (RVP, 2016, s. 6) Rámcový vzdělávací program uvádí výše zmíněnou změnu v novele z letošního roku, kdy zákonný zástupce bude povinen dítě do mateřské školy přihlásit nejpozději v 5 letech věku dítěte. Zákonný zástupce také bude muset zajistit, aby dítě do mateřské školy pravidelně docházelo. 30. června 2017 končí poslední školní rok, kdy zákonný zástupce nemusí dítě do mateřské školy pravidelně vodit anebo dítě nemuselo mateřskou školu navštěvovat vůbec a mohlo nastoupit přímo do první třídy základní školy.

Povinné předškolní vzdělávání bylo zavedeno hlavně z důvodu, aby každé pětileté dítě mělo adekvátní přípravu na zahájení povinné školní docházky a také proto, že pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí by pravidelné a odborné vzdělávání mělo zajistit vyrovnání jejich příležitostí a pozvednout tak šance na jejich další vzdělávání. Dále v textu rozebereme klady i zápory tohoto vzdělávání.

1.2 Legislativa

Problematika předškolního vzdělávání spadá pod ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, které pro jednotlivé vzdělávací stupně navrhuje příslušné zákony, vyhlášky, ustanovení a podobné dokumenty.

K předškolnímu vzdělávání se váže mnoho dokumentů. V další části jich bude několik uvedeno. Za stěžejní dokument můžeme považovat zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Další důležitý dokument pro mateřské školy je Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, který specifikuje pravidla, podmínky a požadavky,

kteře jsou kladeny na vzdělávání dětí v mateřských školách. Z RVP vycházejí mateřské školy při tvorbě svých vlastních školních vzdělávacích programů pro předškolní vzdělávání. Školní vzdělávací programy, jak je již výše uvedeno, si každá mateřská škola tvoří sama a uvádí v nich konkrétní podmínky, záměry a organizaci vzdělávání. Podrobněji popisují tematické celky, jednotlivé vzdělávací cíle a očekávané výstupy. K předškolnímu vzdělávání také patří vyhláška č. 14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání. V březnu letošního roku vydalo MŠMT tři krátké dokumenty související s povinným předškolním vzděláváním s názvy: Souhrnné informace o povinném předškolním vzdělávání, Informace o povinném předškolním vzdělávání určené pro zákonné zástupce dětí a Informace o povinném předškolním vzdělávání určené pro zřizovatele. Může být uvedena také Úmluva o právech dítěte, která uvádí, na co má dítě právo, co mu má být poskytováno a podobně.

Od 1. září 2016 je ve školském zákoně uvedeno: „*Předškolní vzdělávání se organizuje pro děti ve věku zpravidla od 3 do 6 let, nejdříve však pro děti od 2 let.*“ (ŠKOLSKÝ ZÁKON, §34) Letošní novela Rámcového vzdělávacího programu však uvádí, že od 1. září roku 2020 se organizace předškolního vzdělávání změní, a to: „*Předškolní vzdělávání se organizuje pro děti ve věku od 2 do zpravidla 6 let.*“ (RVP, 2016, s. 6)

Od 1. září 2016 se zápisy dětí k povinné školní docházce do prvních ročníků základních škol přesunuly. Do této doby probíhaly zápisy vždy v době od 15. ledna do 15. února příslušného roku, kdy má dítě povinnou školní docházku zahájit. Změna termínů byla zavedena poslední novelou školského zákona. Tato změna je platná od 1. ledna 2017, kdy má zákonný zástupce povinnost přihlásit dítě k zápisu do prvního ročníku základní školy v období od 1. dubna do 30. dubna příslušného roku, kdy dítě musí povinnou školní docházku zahájit. (ŠKOLSKÝ ZÁKON, §36) Zápisy do prvních tříd základních škol byly přesunuty hlavně z toho důvodu, že když probíhaly v lednu až únoru, byla to dlouhá doba od nástupu dítěte do první třídy, tedy do následujícího září téhož roku. Nebylo tedy možné objektivně posuzovat, jak moc a jak dostatečně je dítě zralé, aby mohlo nástup do první třídy zvládnout. Posunutí zápisů do prvních tříd je smysluplné a hlavně vyhovující jak mateřským školám, tak většině základních škol, které prvňáčky očekávají. (přednáška p. Starošítkové, 2017)

2 **PŘEDŠKOLNÍ OBDOBÍ**

V kapitole bude přiblížen věk dítěte, ve kterém nejdříve nastupuje do mateřské školy a později do základní školy. Jedná se o předškolní období, ve kterém se dítě pohybuje od 3 do 6 - 7 let. Toto období není vždy vázáno pouze věkem, ale hlavně nástupem dítěte do povinné školní docházky na základní školu, jelikož tento nástup se může u jednotlivců lišit o jeden rok či více let. (Vágnerová, 2012, s. 177) S platností od 1. 9. 2020 bude předškolní vzdělávání organizováno pro děti od 2 do 6 – 7 let. (RVP, 2016, s. 6)

2.1 **Vývoj dítěte**

Věk od 3 do 6 let se považuje za jedno z nejzásadnějších období dítěte, ve kterém probíhá tělesný i psychický vývoj dítěte. (Vágnerová, 2012, s. 177) Období má dva zásadní mezníky, které do rozvoje dítěte významně zasahují. První mezník nastává v období okolo 3. roku věku, kdy dítě nastupuje do mateřské školy a začíná si utvářet novou sociální skupinu. Tento mezník je pro dítě tak významný, že například autorky Klindová a Rybářová (1974, s. 56) nazývají toto období „věkem mateřské školy“, ale naopak Langmeier a Krejčířová (2006, s. 87) uvádějí, že nesmíme zapomínat na to, že se v tomto období nejedná pouze o mateřskou školu, ale hlavně o rodinnou výchovu, která stále vytváří základy, na kterých nejen mateřská škola staví. Druhý mezník nastává ve věku 6 let, kdy dítě opouští mateřskou školu a nastupuje na základní školu. (Plevová in Šimíčková – Čížková, 2008, s. 75) Jak uvádí Vágnerová (2012, s. 177) konec tohoto období je udáván nejen fyzickým věkem, ale hlavně sociální vyspělostí, která souvisí s již zmíněným nástupem na základní školu.

Předškolní věk nazývá Erikson (1968) obdobím iniciativy. Období takto nazývá především díky poznatku, že v tomto věku je pro dítě typická aktivita, která se rozvíjí v mnoha činnostech, např. v sociálních kontaktech s dospělými či vrstevníky nebo v průběhu her. (in Šmelová, 2004, s. 66 – 67)

Doba předškolního věku je obdobím výrazných změn, a to jak po fyzické, tak po psychické stránce. Toto období je považováno za významnou přípravu pro budoucí školu, práci a také pro navazování sociálních kontaktů ve společnosti. S nástupem do mateřské školy musí dítě přijmout pevný řád, naučit se prosazovat v kolektivu, ale také spolupracovat se svou novou sociální skupinou. (Vágnerová, 2012, s. 177) Změny,

kteře probíhají v tomto období, nejsou tak rychlé a zřetelné jako v prvních 3 letech života dítěte. V této době dochází spíše ke zdokonalování a prohlubování funkcí i orgánů. Jedinec se vyvíjí plynule a vývoj spočívá v důkladnější diferenciaci oblastí dětské psychiky.

2.1.1 Pohybový vývoj

Dítě ve věku tří let, které vstupuje do předškolního období, zakončilo významnou etapu svého života, kdy se naučilo chodit a pohybovat se po vzoru dospělých. Jeho chůze i běh jsou koordinované, oba pohyby zvládá jak po rovině, tak po nerovném terénu a padá jen sporadicky a chůzi po schodech zvládá samostatně bez držení. V předškolním období se rozvíjí především pohybová obratnost, která je důležitá pro zaujetí místa dítěte ve společenství vrstevníků a také pro další vývoj soběstačnosti dítěte v budoucnu.

Motorický vývoj dítěte se stále zdokonaluje, zlepšuje se pohybová koordinace, dítě je hbitější a pohybuje se elegantněji. Jak je dítě zručné, se projeví především v jeho soběstačnosti, kdy je schopno samostatně jíst, samo se svléci a obléci, zkouší si zavazovat tkaničky, při toaletě a hygieně potřebuje jen drobnou pomoc. (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 88)

Vývoj pohybových funkcí dítěte je závislý na intenzivním rozvoji mozkové kůry. Dítě zdokonaluje svou hrubou motoriku, kdy zvládá společně a koordinovaně pohyb rukou a nohou. Na konci tohoto období je dítě schopno zvládnout činnosti, ke kterým je nutná složitá pohybová koordinace těla, jako je např. lyžování, plavání, bruslení či jízda na kole. Rozvíjí se také jemná motorika, která postupně umožňuje dítěti jíst příborem, uchopovat tužku a pracovat s ní, manipulovat s nůžkami nebo také házet a chytat míč.

V období čtyř let se u dítěte začíná projevovat převaha jedné ruky. Dominance pravé či levé ruky je dána převahou jedné mozkové hemisféry nad druhou. Pokud obě hemisféry pracují stejně a převaha jedné ruky se neprojevuje, nazýváme to pojmem ambidextrie, což znamená nevyhraněnou laterální. (Plevová in Šimíčková – Čížková, 2008, s. 68)

2.1.2 Emocionální a sociální vývoj

V předškolním období je nejvýznamněji působícím prostředím rodina, která dítěti poskytuje primární socializaci. Socializace probíhá celý život, ale dle Langmeiera a Krejčířové (2006, s. 94) se předškolní období pro socializaci chápe jako kritické, především když jde o osvojování sociálních kontrol a sociálních rolí.

Citové zážitky dítěte vycházejí z konkrétní činnosti. Vágnerová (2012, s. 218) uvádí, že emoční prožívání dítěte v tomto věku je charakteristické větší stabilitou a vyrovnaností než v batolecím věku. Autoři se shodují, že předškoláci bývají častěji pozitivně laděni, ubývá emočních reakcí, které jsou negativního významu. Reakce dítěte bývají spojeny s jeho aktuálním uspokojením, či neuspokojením tužeb a potřeb. U dětí se pozvolna rozvíjí emoční paměť, díky které si dokáží vzpomenout na své dřívější pocity. Emoční prožívání a to, jak se mění, je závislé na dosažení větší zralosti CNS, ale i na stupni uvažování. U dítěte nejde už pouze o subjektivní pocity, ale o poznání příčinných souvislostí, které k jednotlivým prožitkům vedou. Vývojově podmíněné změny v prožívání emocí a také v emočním vyjadřování popisuje Vágnerová (2012, s. 218 – 219) v několika bodech. Jako první bod uvádí vztek a zlost, které nejsou v tomto období tak časté jako v batolecím věku. Je to způsobeno tím, že děti v předškolním věku lépe chápou vznik a nezbytnost nepříjemných situací. Jistý vliv má také již zmiňovaná větší zralost CNS, která tvoří základ pro větší vyrovnanost a menší dráždivost. Vztek a zlost se objevuje především při komunikaci dítěte s vrstevníky a také při hromadění příkazů a zákazů, kdy je dítě frustrováno a kontrola emočních projevů selže. Dalším bodem jsou pro Vágnerovou projevy strachu, které jsou v tomto období hodně vázané na dětskou fantazii. Dle typu temperamentu je určena míra úzkostnosti, která se u jednotlivých dětí liší, a tím je způsobeno, že na obdobné podněty reagují děti odlišným způsobem. Sklon k prožívání strachu může být velmi silný a to mnohdy vede k odmítání samostatnosti a k přetrvávání závislosti na dospělé osobě. Jako třetí bod Vágnerová uvádí, že děti předškolního věku mají smysl pro humor, který kopíruje jejich způsob uvažování a také souvisí s rozvojem jazykových kompetencí. Žerty bývají z kognitivního hlediska jednoduché a schopnost bavit se navzájem různými vtipy je brána jako projev důvěrnosti kamarádského vztahu. Dále dítě začíná chápat rozsah nejbližší budoucnosti, dokáže prožívat uspokojení v době jejího očekávání – dokáže se na něco těšit, má to však i opačnou stranu, kdy se dítě může přichozího dění obávat.

V předškolním věku se děti začínají lépe orientovat v emocích jiných lidí, rozvíjí se u nich empatie a i v tak nízkém věku jsou některé děti schopny chápat, že lidé nechtějí, aby druzí věděli, jak se cítí. Dítě je schopno uvědomovat si emoční přenos, jak uvádí Vágnerová (2012, s. 221) na příkladu pětiletého chlapce, který žádá svou matku: „*Neříkej přede mnou, že někoho nemáte rádi. Já ho pak taky nemám rád a nevím proč.*“ Po dětech předškolního věku se často vyžaduje, aby uměly kontrolovat emoční chování i prožitky.

Tato schopnost se mnohdy také váže na typ temperamentu dítěte, a proto je pro každé dítě tato schopnost jinak obtížná. Rozvoj sebehodnotících emocí je závislý na uvědomování si sama sebe. V tomto věku si děti uvědomují hrdost, ale také dokáží prožívat pocit viny.

2.1.3 Vývoj poznávacích procesů

Poznávací procesy se rozvíjejí velmi intenzivně, a to umožňuje dítěti kvalitní poznávání okolí. Poznávání je směřováno k nejbližšímu světu a také k pochopení pravidel, která v tomto světě platí. Je pozmeněn způsob poznávání dítěte, ale nejedná se o zásadní a kvalitativní změnu poznávacích strategií. Piaget (1966 s. 110) označil tuto fázi kognitivního vývoje podle způsobu uvažování, který je pro předškolní děti typický, jako předoperační stádium, které se dále dělí do dvou substádií, a to: symbolických funkcí a intuitivního myšlení.

2.1.3.1 Vnímání

Vnímání je považováno za nejdůležitější ze všech poznávacích procesů dítěte. Vnímání se v předškolním věku kvalitativně mění a také se oprostuje od citů, které ho značně ovlivňovaly. Dopřává dítěti přímý styk se skutečností. Analytičnost se prohlubuje a dítě si více všímá detailů. Citelné je to především u zrakového vnímání, kdy si dítě více všímá barev, začíná je rozlišovat a pojmenovávat, a to dokonce i doplňkové barvy, jako např. růžovou či fialovou). Dle Plevové (in Šimíčková Čížková, 2008, s. 69) vnímají předškolní děti především nápadné předměty, které upoutají jejich pozornost, a také předměty, které mají vztah k činnosti. Dítě je schopno analyzovat nejrůznější zvuky (zvuky zvířat, druhy dopravních prostředků apod.), objevuje se přesnější diferenciací sluchového vnímání, která je důležitá pro rozvoj řeči. Dítě dokáže rozlišovat i zvukově blízké hlásky. Vnímání pachů a chuti se také prohlubuje (slané, sladké, hořké, kyselé). Velmi významným zdrojem zážitků je hmatové vnímání, díky kterému dokáže dítě nejen rozlišit vlastnosti předmětu, ale už je schopno předmět i pojmenovat. Rozvoj vnímání není ovlivněn pouze stavem analyzátorů, ale také myšlením a vlastní zkušeností dítěte. (Plevová in Šimíčková Čížková, 2008, s. 69)

Nepřesné vnímání má dítě tohoto věku v souvislosti s prostorem a časem. Dítě vnímá prostor daleko větší než dospělý a také ještě není schopno vnímat hloubku. Dítě si své vjemy koriguje pomocí přibývajících zkušeností. Čas působí dětem tohoto věku velké potíže, špatně se orientují v budoucnosti i minulosti, nevnímají časové úseky reálné

a časové úseky jako např. den, týden či měsíc se mu zdají mnohem delší než dospělému. (Klindová, Rybárová, 1974, 59 – 61)

2.1.3.2 Paměť

Dle Kňourkové (1990, s. 31) je paměť dominující psychickou funkcí. Pro dítě tohoto věku znamená myslet hlavně vzpomínat. Silné citové situace, které dítě prožije, si pamatuje až do dospělosti. Vývoj paměťových schopností záleží na vyzrálosti jednotlivých mozkových struktur a také na možnostech tyto předpoklady rozvíjet. V interakci s ostatními kognitivními schopnostmi se paměť rozvíjí a napomáhá také jejich rozvoji. Na pamatování má vliv také to, jak dítě uvažuje a co mu vzhledem k okolnostem přijde důležité. (Vágnerová, 2012, s. 202)

Pro paměť je v tomto věku důležitá obrazovost, živelnost a citovost. Dítě si nejlépe pamatuje věci, které na něj zapůsobily emočně (ať kladně či negativně). Dítě si věci pamatuje automaticky bez toho, aniž by si uvědomovalo, že si věci zapamatovat chce, a až ke konci tohoto období si dítě začíná zapamatovávat věci a situace, které se ho citově nedotýkají, a paměť je tak úmyslná.

2.1.3.3 Myšlení a řeč

Vývoj myšlení a řeči k sobě neodmyslitelně patří a v tomto období patří k vedoucím poznávacím funkcím duševního vývoje. Vývoj mohou rodiče u dítěte snadno pozorovat a také pomocí výchovy dále rozvíjet. (Kňourková, 1990, s. 36) V předškolním věku dochází k velmi intenzivnímu rozvoji myšlení, který je způsoben především zdokonalováním všech poznávacích procesů. Langmeier a Krejčířová (2006, s. 90) uvádějí ve své publikaci, že v době kolem 4. roku života dítěte se jeho inteligenční vývoj přeměňuje z úrovně předpojmové (neboli symbolické) na vyšší úroveň názorného, intuitivního myšlení, kterou uvedl již Piaget v roce 1966. Myšlení je stále více egocentrické a dítě obtížněji přijímá a uvědomuje si názor ostatních. Třídění předmětů u dětí tohoto věku probíhá dle jednoho určitého rysu, např. dává dohromady stavebnice jedné barvy, nezávisle na tom, jaký mají tvar. Dítě je schopno odvozovat závěry, ale v tomto věku jsou jeho úsudky závislé na názornosti (dokáže porovnat, čeho je víc a čeho méně). Plevová a Petrová (in Šimíčková Čížková 2008, s. 70) uvádějí, že Piaget nazývá období od 2 do 7 let předoperačním stádiem vývoje. Název vysvětluje tím, že dítě ještě nechápe určité operace a pravidla, a jako základní rys tohoto stádia uvádí, že dítě nezvládá udržet pozornost na více než jednom podnětu současně. Řeč dítěte

v tomto stádiu nabírá nejen na kvantitě, ale i na kvalitě. Dítěti se rozšiřuje slovní zásoba, ale také se zlepšuje obsah sdělení, úroveň vyjadřování a komunikace. V předškolním období je vyspělost verbálního i názorného myšlení závislá také na stimulaci výchovného působení a i na kulturnosti sociálního prostředí, ve kterém dítě žije a vyvíjí se. (Kňourková, 1990, s. 36 - 37)

2.1.3.4 Fantazie

Fantazie (neboli představivost) se v období předškolního věku rozvíjí stejně jako ostatní poznávací procesy. Špaňhelová (2004, s. 57) uvádí, že fantazie by se dala definovat jako myšlení v obrazech, tvoření nových představ podložených dřívějším vnímáním a změnami nové skutečnosti. Fantazie život dítěte obohacuje, je udávána nadáním dítěte, a proto má každé dítě fantazii jinak velkou. Základem by mělo být v předškolním období to, aby se dítě naučilo samostatně rozlišovat, co je skutečné a co je pouhým výplodem jeho fantazie. Dítě si mnohdy pomocí fantazie vysvětluje realitu a to vede k neopakovatelným reakcím. Dětské představy jsou kolikrát tak živé, že je dítě často považuje za realitu běžného dne. (Plevová in Šimíčková Čížková, 2008, s. 69) Dítě tohoto věku má několik nevysvětlitelných situací a zážitků, u kterých vidí pouze následky, a ne příčinu, z čehož vzniká, že si dítě tyto situace vysvětluje jako něco tajemného, nadpřirozeného.

3 **PŘED NÁSTUPEM DO ZÁKLADNÍ ŠKOLY**

Zahájení školní docházky je pro dítě obrovským mezníkem v jeho životě. Je to pro dítě jednak fyzicky, ale hlavně psychicky důležitý krok. Zápis do první třídy ZŠ a následný nástup do první třídy je jakýmsi vyvrcholením toho, co se dítě v předškolním období naučilo. Jedná se o první větší zkoušku, která čeká na začátku povinné školní docházky na každé dítě, a proto se v předškolním období musí na tuto zkoušku připravovat jak v mateřské škole, tak s rodiči.

Bednářová se Šmardovou (2010, s. 1) uvádějí, že jsou ve společnosti dvě skupiny lidí. První skupinou jsou zastánci spontaneity, kteří tvrdí, že do přirozeného vývoje a projevů dítěte by se nemělo zasahovat, dítě by si mělo pouze hrát a nemělo by být do ničeho nuceno. Tito lidé mají kritický názor na předškolní přípravu jak v mateřské škole, tak v rodině dítěte. Jako druhou skupinu uvádějí jedince, kteří na předškolní přípravu kladou důraz a zastávají názor, že by dítě mělo být na školu postupně a nenásilnou formou připravováno v oblasti kognitivní i výchovné.

Jako nejlepší se jeví „zlatá střední cesta“, kdy musíme brát ohled na jednotlivé dítě, podle jeho schopností a dovedností na něj klást nároky a také mu poskytovat přiměřené podněty pro jeho další rozvoj. Musíme ho také připravovat na požadavky, které mu přinese nástup do první třídy. (Bednářová, Šmardová, 2010, s. 1)

Nápomocným může být rodičům dětí dokument, který vydalo ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy s názvem: Desatero pro rodiče dětí předškolního věku. Tento dokument uvádí v deseti bodech, čeho by mělo být dítě v předškolním věku schopno. Nejedná se o žádný test, ale pouze o podpůrný materiál pro rodiče, kteří jsou v tzv. „rozhodovací“ fázi, jestli jejich dítě nástup do první třídy zvládne, či nikoli.

Dítě by mělo nastoupit do první třídy na začátku školního roku, který následuje po dovršení 6 let dítěte. Není to však podmínkou, jelikož děti stejného, případně málo odlišného věku se mnohdy liší v připravenosti (zralosti) pro zahájení povinné školní docházky. Zralost se neodvíjí pouze od věku, ale také od podmínek, ve kterých dítě vyrůstá. (Bednářová, Šmardová, 2010, s. 1) Zralost musí posuzovat jednak sám rodič, jednak pedagog, který se s dítětem vídá. Pro nástup do první třídy základní školy by mělo být dítě vyzrálé ve všech oblastech (citová, rozumová a sociální). (Špaňhelová, 2004, s. 70)

3.1 Školní zralost

Školní zralost neboli připravenost můžeme definovat jako „*dosažení takového stupně vývoje (v oblasti fyzické, mentální, emocionálně-sociální), aby se dítě bylo schopno bez obtíží účastnit výchovně – vzdělávacího procesu; nebo alespoň bez větších obtíží, nejlépe s radostí a dychtivostí.*“ (Bednářová, Šmardová, 2010, s. 2) Goleman (in Bednářová, Šmardová, 2010, s. 2) uvádí, že připravenost dítěte je vázána na nezákladnější znalost ze všech, a to na znalost, jak se učit. Autorky také uvádějí čtyři oblasti, které jsou důležité pro posouzení školní zralosti:

- 1 *Tělesný (somatický) vývoj a zdravotní stav*
- 2 *Úroveň vyspělosti poznávacích (kognitivních) funkcí*
- 3 *Úroveň práce schopnosti (pracovní předpoklady, návyky)*
- 4 *Úroveň zralosti osobnosti (emocionálně-sociální)* (Bednářová, Šmardová, 2010, s. 2)

Tyto oblasti podrobněji popisuje Kropáčková (in Opravilová, 2016, s. 170 – 172, kdy uvádí, že se postupem času zohledňuje komplexní přístup, který zahrnuje nejen somatickou zralost dítěte, ale také další oblasti. Emocionální oblast, která souvisí např. s tím, jak dítě zvládne drobný neúspěch, sociální, jestli je schopno respektovat školní pravidla, komunikaci s vrstevníky a autority. Pracovní oblast, ve které se posuzuje, jestli je dítě schopno splnit zadaný úkol a samostatně si připravit a uklidit pomůcky, kognitivní oblast, přičemž v této oblasti se neposuzují jednotlivé znalosti, ale hlavně úroveň zrakového a sluchového vnímání, myšlení, paměti a pozornosti a nakonec oblast komunikační, ve které se posuzuje úroveň řeči a vyjadřovacích schopností.

3.2 Školní nezralost

V případě, že je dítě v některé z těchto oblastí nezralé, může sám rodič uvažovat o odkladu nástupu dítěte do první třídy. Odklad může navrhnout také pedagog, který s dítětem tráví čas v mateřské škole. Jeho názor má však pouze poradní váhu a jedná se o nezávislé doporučení. Konečné rozhodnutí je vždy pouze na rodičích. V dřívějších dobách chápali lidé odklad povinné školní docházky jako něco negativního, či dokonce nepřijatelného. Mnozí považovali odklad za selhání, a to buď sebe ve výchově, nebo selhání samotného dítěte. V dřívějších dobách si lidé mysleli, že když dítě dosáhne šesti let, je plně vyspělé pro povinnou školní docházku. V současnosti se dřívější postoj poněkud změnil a odklad je mnohdy vnímán jako výhoda, která umožní dítěti zvládnout

první třídu bez obtíží. Odklady jsou velmi individuální, a proto je důležité při jakékoliv pochybnosti začít dítěti věnovat větší pozornost. Je velmi důležité odklad školní docházky pečlivě zvážit, jelikož může dítěti pomoci nejen ve zvládnutí první třídy, ale ovlivňuje ho v celém jeho vývoji v následujících letech. V dnešní době je v prvních třídách základních škol v ČR cca 23% sedmiletých dětí. (Kropáčková in Opravilová, 2016, s. 176 – 178)

Školní nezralost se většinou projevuje v některé z vývojových oblastí dítěte. Dítě může být chytré, nadané a zvládat zadané úkoly, ale nemusí být emočně vyspělé a to by mu mohlo způsobovat velké problémy při nástupu do první třídy. Některé děti jsou naopak emočně zcela vyspělé, ale nejsou schopny zvládat zadané úkoly bez podrobného vedení pedagoga, nejsou schopny u zadaných úkolů vytrvat a dotáhnout je do konce. Mnohdy se také stává, že děti jsou „obyčejně“ nevyspělé a nejsou schopny udržet pozornost a vytrvat u nějaké aktivity či výkladu bez nejrůznějších hlasových a pohybových projevů.

Jestliže má rodič pocit, že není dítě zralé pro vstup do první třídy základní školy, musí o odklad požádat od letošního roku už v době zápisu a v této době již musí přiložit posouzení z pedagogicko – psychologické poradny nebo speciálně pedagogického centra a také od odborného lékaře či klinického psychologa, které bude případný odklad školní docházky doporučovat. (Poradce ředitelky, 7/2017 s. 23)

Pokud má dítě odloženou školní docházku, celý rok by se měl plně využít, aby se dítě nenudilo, nadále se rozvíjelo hlavně v oblastech, ve kterých je nezralé, a také aby v něm zůstalo nadšení pro nástup do první třídy. (Kropáčková in Opravilová, 2016, s. 176 – 178) Školní docházka může být však maximálně odložena na školní rok, který následuje po dovršení osmého roku věku dítěte. (Poradce ředitelky, 7/2017, s. 24)

4 MATEŘSKÁ ŠKOLA NÁKLO

K mateřské škole v obci Náklo jsem se dostala prostřednictvím známé, která zde pracuje od roku 2015. Jelikož mne práce s dětmi velmi baví, podílela jsem se na organizaci školních akcí (olympiáda, karneval), pomáhala jsem s nejrůznějšími aktivitami a výstupy ve svém volném čase. Z tohoto důvodu jsem také v MŠ vykonávala svou poslední praxi ve třetím ročníku bakalářského studia. Díky zkušenostem, které jsem s Mateřskou školou Náklo měla, jsem si ji také zvolila jako organizací, pro kterou bych chtěla vytvořit svůj bakalářský projekt.

Zřizovatelem Mateřské školy Náklo je obec Náklo a financována je mateřská škola z části obcí Náklo a z části Olomouckým krajem. V současném školním roce mateřskou školu navštěvuje 69 dětí, z toho je 19 dětí ve věku 3 – 4 roky, 24 dětí ve věku 4 – 5 let a 26 dětí v předškolním oddělení ve věku 5 – 7. (MŠ Náklo, 2017)

4.1 Hlavní činnost organizace

Hlavním cílem organizace je vést děti k vytváření kladného vztahu jak k přírodě, tak ke společnosti a také k sobě samému. V mateřské škole se klade velký důraz na ekologickou výchovu. Snahou mateřské školy je vychovat z dětí všestranné osobnosti, které mají úctu nejen k sobě, ale hlavně k okolnímu světu. Mateřská škola usiluje o hladké zařazení dítěte do výchovně vzdělávacího programu.

Klade se důraz na individuální přístup k dětem a rozvoj všech jejich smyslů. Mateřská škola se snaží vytvořit takové prostředí, ve kterém by se dítě cítilo jistě, bezpečně, bylo ve všech směrech spokojené a vytvořilo si důvěru k pedagogům. (ŠVP Náklo, 2016)

4.2 Geografické zařazení

Mateřská škola je situována v obci Náklo. Pod obec spadají další dvě části, a to Mezice a Lhota nad Moravou. Obec leží v Olomouckém kraji 11 km severozápadně od města Olomouc. Obec má včetně místních částí 1487 obyvatel. Mateřská škola se nachází ve středu obce, ve velmi klidném prostředí daleko od hlavní cesty. V blízkosti mateřské školy je základní škola, což je pro mnohé rodiče obrovská výhoda. (Obec Náklo, 2017)

4.3 Historie zařízení

Mateřská škola v obci Náklo má dlouhou historii. První mateřská škola v obci byla založena roku 1930 MUDr. Františkem Stravou a sídlila v budově místní sokolovny. O mateřskou školu byl velký zájem, a proto musela být v roce 1960 z kapacitních důvodů přesunuta do větší budovy, dnešní Orelské jednoty.

Budova, ve které mateřská škola v současné době sídlí, byla poprvé zrekonstruována v roce 1984. Z ekonomických důvodů obec zamítla v roce 2003 samostatnost mateřské školy, a proto ji přiřadila pod místní základní školu. (ŠVP Náklo, 2016)

4.4 Zázemí mateřské školy

Budova, ve které se mateřská škola nachází je dvoupodlažní a je zasazena do obrovské zahrady, která k mateřské škole také náleží. V přízemí mateřské školy je umístěna ředitelna, šatna a WC pro zaměstnance školky, třída Berušek, šatna na přezouvání dětí ze třídy Berušek a WC a umývárna pro děti. V prvním patře se nacházejí dvě třídy. Třída Kořat a Žabiček, k těmto třídám náleží také šatny a WC spolu s umývárnou, dvě kuchyně pro přípravu jídla, a také sborovna. Jednotlivé třídy mají své herny, místnost pro odkládání lehátek a lůžkovin, a místnost pro pomůcky potřebné k výuce.

Stravu zajišťuje školní kuchyně, která se nachází v přízemí budovy, má však jiný vchod. (MŠ Náklo, 2017)

4.5 Pedagogické zajištění

Pedagogický sbor je složen z pěti učitelek. Jedna učitelka je vedoucí učitelkou a má na starost chod mateřské školy. Jako pomocný personál je v mateřské škole paní domovnice, která se stará o čistotu a pořádek. V době oběda a s úklidem přízemí vypomáhá ještě jedna pracovnice. (ŠVP Náklo, 2016)

4.6 SWOT analýza

Vize organizace	
Zrekonstruování zahrady a postupné doplnění herních prvků Postupně doplňovat a obnovovat hračky a učební pomůcky Zrekonstruovat umývárny a WC Postupně vybavit třídy novým nábytkem	
Silné stránky	Slabé stránky
Umístění školky Velké prostory budovy i zahrady	Zastaralá zahrada Zastaralé umývárny a WC Staré vybavení tříd
Příležitosti	Hrozby
Spolupráce MŠ se ZŠ Doplňování kvalifikace pedagogů	Není zde bezbariérový přístup

Komentář

Organizace má dlouhodobý plán na zrekonstruování zahrady a doplnění herních prvků, postupné doplnění a obnovu hraček a učebních pomůcek v jednotlivých třídách. V blízké budoucnosti je v plánu také rekonstrukce umýváren a WC a také nákup nového nábytku do tříd.

Velmi silnou stránkou mateřské školy je její umístění. Mateřská škola leží v klidném prostředí ve středu vesnice. Kolem školky je obrovská oplocená zahrada a několik málo metrů od školky je dětské hřiště. Prostory školky jsou velké a děti tak mají dostatečný prostor pro svou realizaci jak v budově, tak na zahradě.

Slabou stránkou organizace je zastaralá zahrada, staré umývárny a WC a také některé staré skříně ve třídách, některé jsou už ve velmi špatném stavu.

Příležitostí je pro mateřskou školu spolupráce se základní školou, pod kterou mateřská škola spadá, a také další doplnění kvalifikace pedagogů.

Hrozbou mateřské školy je, že není bezbariérová, proto by do budoucna nebylo možné přijmout dítě s tělesným postižením.

5 PODPORA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU PRO POSLEDNÍ POVINNÝ ROK MATEŘSKÉ ŠKOLY

Další část našeho bakalářského projektu je zaměřena na roční plán podpory rozvoje dítěte předškolního věku. Do plánu budou zařazeny činnosti, které prohlubují schopnosti a dovednosti, které by mělo dítě po absolvování posledního povinného roku mateřské školy před nástupem do první třídy zvládnout.

Plán bude probíhat při běžném denním režimu mateřské školy a bude vsazen do tematických celků, které jsou uvedeny ve školním vzdělávacím programu mateřské školy v Nákle, který nese název: „JARO, LÉTO, PODZIM, ZIMA, TO JE CELÝ ROK...“. Školní vzdělávací program je vytvořen v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání. Program také zahrnuje možnosti mateřské školy, snaží se respektovat potřeby dětí a také vyhovět požadavkům rodičů. Při tvorbě programu byl brán zřetel na hlavní cíle předškolního vzdělávání. (ŠVP Náklo, 2016)

Mateřská škola Náklo má školní vzdělávací program rozdělen do čtyř integrovaných bloků dle ročního období – podzim, zima, jaro a léto. Tyto integrované bloky jsou dále rozděleny do tematických celků, které kopírují jednotlivé měsíce. Název vždy souvisí s tím, co si mají děti v daném měsíci osvojit. Do těchto tematických celků budu zasazovat své aktivity pro rozvoj jednotlivých schopností a dovedností. Tematické celky jsou rozpracovány do podtémat, která jsou vždy čtyři na každý měsíc (jeden týden jedno téma) a těmito podtématy se pedagogové v mateřské škole řídí a plánují své činnosti.

Jednotlivé integrované bloky mají ve Školním vzdělávacím programu mateřské školy v Nákle rozpracované vzdělávací cíle, vzdělávací nabídku a také očekávané výstupy, které by mělo dítě po absolvování integrovaného bloku zvládnout. (ŠVP Náklo, 2016)

V každém měsíci popíšeme, co by mělo dítě za daný měsíc zvládnout, a také čemu se budou děti spolu s pedagogem věnovat. Do každého měsíce máme zasazeny dvě oblasti případně činnosti, které by měly sloužit jako podpora pro osvojení si daných schopností, které by mělo dítě při nástupu do první třídy základní školy zvládat. Cílem našeho projektu je vytvoření podpůrného plánu pro pedagogy, jako příprava dětí pro nástup na základní školy. Náš podpůrný plán obsahuje deset oblastí, ve kterých se má dítě rozvíjet.

Činnosti budou s dětmi provádět běžně kvalifikovaní pedagogové, kteří v Mateřské škole Náklo učí. K projektu není potřeba žádná zvláštní finanční podpora, jelikož děti i pedagogové budou pracovat s běžnými pomůckami, jen bude daná oblast a činnost dětí řízenější a bude jim věnována větší pozornost.

Riziko tohoto projektu by mohlo spočívat v kontrole či zpětné vazbě. Není úplně jisté, jak by daný pedagog zvládal podrobně kontrolovat výkony všech dětí. Na procvičování jednotlivých oblastí a činností jsou vždy dva týdny. Navrhovaným řešením by mohlo být postupné zaměřování se pedagoga na menší skupinky dětí a u nich danou oblast či činnost kontrolovat.

Popisované oblasti a činnosti byly převážně vybrány proto, že jsou v předškolním věku považovány za jedny z nejproblematičtějších, a v další části projektu poskytneme podrobný popis a možnosti nácviku těchto činností.

5.1 STRUKTURA ŠKOLNÍHO ROKU

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM „Jaro, léto, podzim, zima, to je celý rok...“

I. INTEGROVANÝ BLOK: Podzim

- 1) TEMATICKÝ CELEK: Naše školička (ZÁŘÍ)
  - a) SEBEOBSLUHA, SAMOSTATNOST
- 2) TEMATICKÝ CELEK: Přichází podzim (ŘÍJEN)
  - b) PRÁCESCHOPNOST, POZORNOST
- 3) TEMATICKÝ CELEK: Děti a naše zem (LISTOPAD)
  - c) VNÍMÁNÍ PROSTORU

II. INTEGROVANÝ BLOK: Zima

- 4) TEMATICKÝ CELEK: Vánoční čas (PROSINEC)
  - d) SOCIÁLNÍ DOVEDNOSTI
- 5) TEMATICKÝ CELEK: Brrr..., to je zima (LEDEN)
  - e) ZRAKOVÉ VNÍMÁNÍ A PAMĚŤ
- 6) TEMATICKÝ CELEK: Co děláme celý den (ÚNOR)
  - f) VNÍMÁNÍ ČASU

III. INTEGROVANÝ BLOK: Jaro

- 7) TEMATICKÝ CELEK: Jaro ťuká na vrátka (BŘEZEN)

- g) GRAFOMOTORIKA, KRESBA
- 8) TEMATICKÝ CELEK: Nastává aprílový čas (DUBEN)
- h) ŘEČ
- 9) TEMATICKÝ CELEK: Lidé kolem nás (KVĚTEN)
- i) SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ A PAMĚŤ

IV. INTEGROVANÝ BLOK: Léto

- 10) TEMATICKÝ CELEK: Těšíme se na prázdniny (ČERVEN)
- j) ZÁKLADNÍ MATEMATICKÉ PŘEDSTAVY

5.1.1 ZÁŘÍ

Měsíc září je typický pro nástup dětí do mateřské školy. Proto se tematický celek pro tento měsíc jmenuje ve školním vzdělávacím programu MŠ Náklo „NAŠE ŠKOLIČKA“. V tomto měsíci by se mělo dítě seznámit s prostory mateřské školy a naučit se v nich orientovat. Mělo by se seznámit se svými vrstevníky, zapamatovat si jejich jména, naučit se poznávat svou značku, která mu ve školce náleží. Dítě by si mělo budovat pozitivní vztah jak k dětem, tak k pedagogům, mělo by začínat respektovat společná pravidla, která jsou v mateřské škole předepsána, a také se seznámit s vybavením mateřské školy. (ŠVP Náklo, 2016)

V měsíci září by si dítě mělo prohlubovat své schopnosti a dovednosti v sebeobsluze a samostatnosti. Do těchto oblastí se řadí především hygiena, stolování a oblékání. Pedagog musí vést dítě k samostatnosti a také k uvědomování si zodpovědnosti. Dítě si musí budovat důvěru v to, co samo umí a zná, a také ve své vlastní schopnosti. Požadavky, které jsou kladeny na dítě, musí být však vždy v souladu s věkem a také s vývojovým stupněm dítěte. (Bednářová, Šmardová 2011, s. 62 – 63, Bednářová, Šmardová, 2010, s. 55 - 56)

Právě v sebeobsluze a samostatnosti bývají největším problémem sami rodiče. Velmi často jsou netrpěliví a málo důslední, což způsobuje, že za dítě spoustu činností raději udělají sami, protože je to rychlejší a snadnější a oni nemusejí ztrácet čas. Je to sice momentální „vysvobození a urychlení“, ale z dlouhodobého hlediska škodí nejen sobě, ale hlavně dětem. (přednáška p. Starošíkové, 2017)

5.1.1.1 Zavazování tkaniček

Cíl: Zautomatizovat dítěti dovednost zavazování si tkaniček.

Motivace: Dítě namotivujeme jednoduchou básničkou, která popisuje cvik.

Seznam činností: zavazování provázku, vázání provázku kolem pasu, vázání provázku kolem kamarádova pasu, ruky, nohy, zavazování tkaniček panence, trénování na dřevěné destičce s dírkou

V dnešní moderní společnosti je zvykem dávat dětem boty na tzv. „suchý zip“, aby nemělo dítě práci se zavazováním tkaniček. Od tohoto „trendu“ se ale často odvíjí problém, že dítě má před nástupem do první třídy velké potíže se zavazováním tkaniček. Je to dovednost, kterou se budeme snažit dětem zautomatizovat a budeme u toho používat běžně dostupné pomůcky, které jsou kolem nás každý den, a děti tak mohou hravě trénovat bez jakéhokoliv omezení.

Na tuto činnost existuje spousta návodů a básniček. My jsme zvolili metodu, kdy si dítě ováže provázek kolem pasu, případně to může být šňůrka od kalhot či tepláků, udělá na ní uzel a poté budeme všichni společně odříkávat básničku, která bude návodem, jak vést provázek (šňůrku, tkaničku). Nejprve si to natrénujeme na této „větší“ variantě a až ji budou děti zvládat, můžeme přestoupit k zavazování tkaniček na botách.

**Uděláme králíčkovu ouška,
potom králíček obejde strom,**

šup do nory a utáhnout. (www.promaminky.cz)

Učení můžeme podpořit také tím, že řekneme dětem, že až budou zavazování umět, naučíme se další básničku, kterou to oslavíme. Tuto básničku můžeme potom opakovat při každém zavázání, protože to bude pro děti motivace, aby si mohly za odvedenou práci zatleskat.

**Obujeme botičky,
zavážeme tkaničky.**

**Už to umím, už to mám,
s radostí si zatleskám.** (www.promaminky.cz)

5.1.1.2 Oblékání

Cíl: Prohloubit schopnosti a dovednosti dětí v oblasti oblékání a přípravy oblečení.

Motivace: Dítě namotivujeme jednoduchou básničkou, která popisuje cvik.

Seznam činností: oblékání samo sebe, oblékání panenek, plyšáků, pomoc kamarádovi s oblékáním, skládání si věci, skládání věcí panenkám, poznávání kusů oblečení, přetáčení oblečení na líc

Dítě by mělo s nástupem do první třídy základní školy být schopno zcela samostatně poznat své oblečení, převléct se, samo si přichystat věci a poznat přední a zadní část oblečení. Jedná se o dovednosti a schopnosti, které si dítě osvojuje každodenním nácvikem. V mateřské škole se usiluje o to, aby si dítě samo věci převlékalo na líc, skládalo si je na jednu hromádku a také aby se dokázalo obléct.

Dovednosti se osvojují postupně, takže zpočátku může být pedagog nápomocen, ale postupem času musí být dítě v této oblasti naprosto samostatné.

Základy musí v dětech budovat rodiče, ale v mateřské škole mohou děti tuto činnost trénovat nejen při oblékání sama sebe, ale také ji nacvičovat při oblékání panenek. Proto bychom měli s dětmi tuto činnost alespoň dvakrát týdně provádět. Můžeme s nimi řízeně oblékat a svlékat panenky anebo můžeme všechno oblečení převléct naruby a nechat děti, aby jej vrátily zpět.

Aby oblékání děti víc bavilo, přidáváme na ukázkou několik básniček, které se mohou děti naučit.

Knoflík volá: Kudy?

Dírka volá: Tudy!

Zapínají košilku.

Už to bude za chvíli.
(www.promaminky.cz)

Nejdřív rukou do rukávu

**vjedu jako mašinka,
ještě semhle strčím hlavu,
kuk a je tu maminka.**

(www.promaminky.cz)

**Ted'ka vsunu svoje nožky
do tunelů nohavic,
pak je schovám do ponožky,
ještě, že jich nemám víc.**

(www.promaminky.cz)

**Natáhnem si rukavice
přijdou velké fujavice.**

A na hlavy čepice

ty nám sluší velice.
(www.promaminky.cz)

**Mám zlobivé ponožky,
nechtěj ke mně na nožky.
Schovávaj se do skříňky,
dělej, že jsou malinký.**

**Já vás chytnu potvůrky!
Rozdělím vás na půlky!
DVĚ ponožky na DVĚ nožky
už nezlobí – jsou KÁMOŠKY!**

(www.promaminky.cz)

5.1.2 ŘÍJEN

V měsíci říjnu už bývá v mateřských školách zaběhlejší režim, a proto se mohou pedagogové začít věnovat tématům spojeným s přírodou a okolním světem, aby dětem rozšiřovali obzory. Tematický celek pro měsíc říjen je nazván: PŘICHÁZÍ PODZIM. Děti se seznamují s ročním obdobím (podzim), s nejrůznějšími plody přírody, s druhy stromů, zajímavými dary lesa a také se zvířátky, která v lesech žijí.

Využívají plody rostlin a stromů při výtvarných činnostech, rozvíjejí svou fantazii a kreativitu. Začínají se věnovat rozeznávání počasí, které je spolu s podzimem velmi proměnlivé. Děti rozvíjejí své smyslové vnímání, a to především čich a chuť, díky čemuž prohlubují své znalosti ovoce, zeleniny a některých dalších druhů potravin. (ŠVP Náklo, 2016)

V říjnu by mělo dítě předškolního věku prohlubovat své schopnosti a dovednosti v oblasti práceschopnosti a pozornosti. S těmito schopnostmi a dovednostmi je úzce spjatá míra soustředěnosti, kterou dítě dokáže dané aktivitě věnovat. Jedná se o to, jak je dítě odolné vůči rušivým elementům z okolí a také jak dokáže být vytrvalé ve své pozornosti.

Práceschopnost je u dětí podmíněna z velké části také motivací, kterou dítě získává před začátkem své činnosti, a ta by měla zajistit, aby dítě u činnosti vytrvalo i v momentech, kdy se práce nedaří. (Bednářová, Šmardová, 2010, s. 53 – 54)

5.1.2.1 Vytrvalost

Cíl: Dítě by mělo dosáhnout určitého stupně vytrvalosti, aby bylo schopno setrvat i u činností méně atraktivních a také těch činností, které se mu méně daří.

Motivace: Závěrečné zhodnocení vytvořeného díla a případná výstava hotových výrobků.

Seznam činností: kresba obrázků, tvořivé činnosti, úklid po vykonané práci

Vytrvalost si dítě buduje už od malička. Je důležitá k výkonu zadaných úkolů a také ke splnění osobních snů. Dítě musí být vytrvalé, aby dokázalo vykonávat i činnosti, které jsou obtížnější a někdy ne příliš příjemné, aby dosáhlo kladného a povzbudivého výsledku.

Vytrvalost trénujeme s dětmi nejen na běžných pracovních činnostech, můžeme ji posilovat pomocí sportu nebo pomocí nejrůznějších vědomostních kvízů. Ve vytrvalosti je zásadní, že nejde jen o to dobře aktivitu začít, ale také vydržet a dobře aktivitu dokončit.

Na vytrvalost musíme klást důraz nejen v tomto měsíci, ale při každé činnosti, kterou budeme s dětmi provádět, aby se naučily dotahovat věci do konce.

5.1.2.2 Samostatnost

Cíl: Vybudovat v dětech samostatnost, kdy si zvyknou spoléhat se sami na sebe.

Motivace: Vyzdvihnout činnost jako důležitou, aby ji chtělo dítě dělat samo.

Seznam činností: zadávat dětem úkoly – posílat je pro věci, které budeme používat, posílat je něco vyřídit, utírat stoly, nachystat příbory, funkce hospodáře

Samostatnost je u některých dětí opravdu obtížná. Někteří rodiče mají neustále pocit, že když za dítě vše udělají, je to to nejlepší, co může dítě potkat. Tohle je ovšem největší omyl, který existuje. Děti takových rodičů jsou nepřipraveny do života, a když se mají „postavit na vlastní nohy“, nejsou toho schopny.

Nejedná se o to, že bychom nechali dítě ve všech činnostech a problémech úplně samo, ale jde o to být dítěti minimální oporou, aby si postupem času zvyklo, že musí řešit věci samo a musí být schopno se samostatně rozhodnout.

Tak jako u vytrvalosti musíme samostatnost rozvíjet po celou dobu přítomnosti dítěte v mateřské škole, protože čím lepší základy samostatnosti a důvěry v sebe sama dítě má, tím lépe poté vstupuje do života školáka.

5.1.3 LISTOPAD

Listopad je měsíc, kdy se příroda stále mění, ukazuje dětem, co všechno dokáže, kteří živočichové na zemi žijí, a proto je důležité, aby se děti seznámily podrobněji se zemí a její přírodou. V tomto měsíci pedagogové začleňují jednotlivé činnosti do tematického celku DĚTI A NAŠE ZEM.

Do aktivit jsou zapojeny názorné ukázky, aby měly děti představu. Jsou to například ukázky Země, globus, modely vesmíru, mapy či encyklopedie.

Důležitou součástí tohoto celku je seznamování dětí s různými kulturami a také vytváření kladného vztahu k lidem z různých etnických skupin, aby děti pochopily, že nejsme na světě jen my. Učíme je kladnému vztahu k přírodě a okolí, do aktivit je vložena také environmentální výchova. (ŠVP Náklo, 2016)

Listopad by měl být měsícem, kdy bude dítě prohlubovat své schopnosti a dovednosti v oblasti vnímání prostoru. Vnímání prostoru je pro dítě důležité nejen pro orientaci v prostoru, ale je také důležité pro koordinaci pohybu, herních aktivit a také školních dovedností, včetně grafomotoriky.

Bednářová se Šmardovou (2010, s. 5, 2011, s. 21) uvádějí, že dítě si nejdříve pojmy zapamatuje, poté je pochopí a v neposlední řadě je zařadí do svého slovníku a poté je začne aktivně využívat. Nejedná se pouze o pojmy – dole – nahoře, vzadu – vpředu, vlevo – vpravo, jelikož dítě musí být schopno pojmenovat vazby těchto pojmů jako např.: za, nad, pod, před, vedle, mezi apod.

Dítě si také musí uvědomovat polohu, kde se nachází, jakým směrem stojí, kam jde apod. Nejčastějším a nejjednodušším osvojováním tohoto vnímání je zdůrazňování pojmů při jednotlivých každodenních aktivitách. (Bednářová, Šmardová, 2010, s. 5)

5.1.3.1 Pravá levá orientace

Cíl: Dítě si musí zautomatizovat pravou a levou stranu, jak už na svém těle, tak v prostoru.

Motivace: Vytvoření kreativního náramku, který si dají na pravou ruku a budou se tak lépe orientovat.

Seznam činností: chůze pro pravé, levé straně, procvičování pravé, levé strany, hra pravá, levá – kdo stojí v řadě po pravé straně, kdo po levé

Pro dítě je důležité, aby si uvědomovalo, která strana je pravá a která levá. Musí být schopno použít toto rozlišení nejen na svém těle (levá ruka, pravé oko,...), ale také v prostoru (stůl na pravé straně, postel na levé,...).

Poznávání levé a pravé strany můžeme s dětmi trénovat hrou, kdy budeme ukazovat jednotlivé části a budeme děti kontrolovat a to dítě, které se splete, si sedne a to, které se nesplete a zůstane jako posední stát, vyhraje. Je to obměna hry na zmrzlíka. Můžeme použít i básničku, kterou se s dětmi naučíme, a můžeme ji odříkávat například na procházkách v přírodě.

**Levá, pravá, levá pravá,
tak se chodí do světa,
kdo to splete, můj ty světe,
to je velký popleta.**

**Levá, pravá, levá, pravá,
ze schodů i ze vrátek,
kdo to splete, můj ty světe,
nevrátí se nazpátek.
(www.pohyb-detem.cz)**

**Pravá noha, levá noha,
spolu světem jdou,
pravá noha, levá noha,
stále jedna za druhou.**

**Pravá ruka, levá ruka
mnoho dovedou,
pravá ruka, levá ruka,
jedna druhé pomohou.
(www.promaminky.cz)**

5.1.3.2 Najdi mi

Cíl: Prohloubit dětem vědomosti v oblasti vnímání prostoru jako je – nahoře, dole, vpředu, vzadu, první, poslední, hned před, hned za,...

Motivace: Namotivujeme děti tím, že jim řekneme, že nás navštívil skřítek, něco nám schoval a mi to teď potřebujeme pomoci najít.

Seznam činností: hledání v místnosti, hledání v obrázcích, hledání dětí na fotce

Děti mívají všeobecně problémy s určením místa, které je podrobněji specifikované. Proto se snažíme při zadávání úkolů dětem používat určení místa, aby si na to děti zvykly. Tyto vědomosti budeme prohlubovat aktivitou, která se jmenuje – Najdi mi. Při této hře odříkáme básničku a doplníme si do ní jméno žáka a právě vymyšlenou věc, kterou chceme, aby nám dítě ukázalo.

Chodím, hledám, co mám znát,

pojď mi to ..... (Aničko, Evičko,...) ukázat.

Do všech koutů zajdi,

vše co je ..... (nahore, dole, hned vedle stolu,...), to mi prosím najdi. (MŠ Náklo)

5.1.4 PROSINEC

Měsíc prosinec je klasicky věnován seznamování se s Vánocemi, přípravě na ně a také poznávání a zkoušení jednotlivých zvyků, které se na Vánoce dělají. Z těchto témat a aktivit spojených s Vánocemi je sestaven i název tohoto tematického celku pro měsíc prosinec, a to: VÁNOČNÍ ČAS.

V tomto měsíci si děti osvojují tradice a zvyky spojené s Vánocemi, rozvíjejí své hudební citění poslechem koled, učí se koledy zpívat, říkat básničky a připravují se nejdříve na příchod Mikuláše a poté na příchod Ježíška. Prohlubují svou kreativitu, tvoří vánoční ozdoby nebo dárky pro své blízké a zdobí si třídu. (ŠVP, Náklo, 2016)

V měsíci prosinci si děti mají rozvíjet své sociální dovednosti. Dítě nabývá prvních sociálních zkušeností již v rodině, v mateřské škole si je prohlubuje. Bednářová se Šmardovou (2010, s. 51) uvádějí, co všechno pod sociální dovednosti patří:

1. Komunikace (verbální i neverbální)
2. Přiměřené reagování na nové situace
3. Adaptování se na nové prostředí
4. Porozumění vlastním pocitům a sebeovládání
5. Porozumění emocím a chování druhých lidí
6. Objektivní sebepojetí, sebehodnocení, sebedůvěra
7. Schopnost pracovat s ostatními, spolupracovat

Do emocionálního i sociálního vývoje dítěte je zapojena spousta faktorů a díky tomu je vývoj u jednotlivců mnohdy velmi odlišný. Velkou roli v tomto vývoji hraje rodina, ať už jde o výchovu, zdravotní předpoklady, genetické předpoklady či životní podmínky rodiny. Důležité jsou i osobnostní charakteristiky a mentální vývoj dítěte. Pedagog si musí tyto rozdíly uvědomovat a přistupovat ke každému dítěti individuálně dle jeho potřeb. (Bednářová, Šmardová, s. 51)

Dítě si prohlubováním sociálních dovedností uspokojuje také potřebu životní jistoty. Jedná se o pocit bezpečí a jistoty, který dítě pociťuje, a je tak schopno se světu více otevřít, přijímat zkušenosti, snáze se učit a také lépe budovat vztahy a prohlubovat kontakt s okolím. (Bednářová, Šmardová, 2011, s. 54)

Dále Bednářová se Šmardovou (2010, s. 51) uvádějí, co všechno by mělo dítě zvládnout v oblasti sociálních dovedností při nástupu na základní školu.

1. Dítě musí zvládnout odloučení od rodičů a obejít se bez nich po delší dobu
2. Učí se orientovat v novém prostředí (ulice, budova a třída)
3. Vstupuje do nového kolektivu, hledá si tam svoje místo
4. Očekává se od něj relativně větší míra samostatnosti, než jak tomu bylo v mateřské škole (v šatně, v jídelně, při vyučování, o přestávkách)
5. Zvyká si na novou výchovnou autoritu
6. Přivyká „školnímu“ stylu práce učitele, frontálnějšímu způsobu vedení
7. Jsou kladeny vyšší nároky na vnitřní motivaci a sebekontrolu jako například na ovládnutí spontánních impulzů k pohybu, hraní, mluvení a zaměření energie potřebným směrem, dítě musí vyvíjet úsilí k dokončení práce, pokračovat v ní i přes překážky a možné nezdary, překonávat případnou nechuť, únavu; od dítěte se očekává zachovávání pravidel školní kázně
8. Učí se pracovat v kolektivu a spolupracovat s jinými dětmi

Pro sociální dovednosti má největší význam nápodoba a poté upevňování daného způsobu chování. Jak uvádí Bednářová se Šmardovou (2011, s. 54) a je také všeobecně známo, jsou nejzákladnějším a nejdůležitějším modelem pro dítě rodiče. Dítě již odmala sleduje a vnímá, jak se jeho rodiče chovají, a jejich chování se později odráží v chování dítěte. Je důležité si to uvědomovat, všimnout si vhodného chování dítěte a následně toto chování pojmenovat a zhodnotit.

5.1.4.1 Práce v kolektivu a respekt

Cíl: Dítě bude schopno pracovat v kolektivu, respektovat názory ostatních, ale také být schopno prosadit si svůj názor a najít kompromis.

Motivace: Oblíbenost v kolektivu a spolupráce s vrstevníky – vznik společného díla.

Seznam činností: společné tvoření větších výrobků, společná kresba, děti spolu něco nacvičí, vzájemně si pomáhají, když něco stěhují, jeden vypráví a ostatní mu naslouchají, kontrolujeme, aby se někdo nestránil, a snažíme se zapojovat všechny děti, vymyšlení společných pravidel

Schopnost spolupráce je pro děti velmi důležitá a také přínosná pro budoucí život. Každý jedinec by měl být schopen v kolektivu spolupracovat a mít určitý respekt ke svému okolí. Kolektivní spolupráce a schopnost vyjít s lidmi je ve společenském životě každodenní nutností, a proto je důležité, aby si děti tyto schopnosti osvojovaly již od mateřské školy.

Umění spolupráce pomáhá jedincům najít lepší pracovní pozice a také zvládat situace, které jim život přichystá. Respekt je také nedílnou součástí společenského života, přičemž některý je přirozený a některý získaný.

Práci v kolektivu můžeme s dětmi trénovat společným tvořením. Například jim zadáme společně namalovat nějaký obraz, vytvořit společný výtvar anebo nacvičit společně nějaký příběh či pohádku.

Na viditelné místo ve školce si vyvěsíme básničku, kterou se s dětmi naučíme, a budeme se jí každý den řídit.

**Všichni jsme tu kamarádi,
pomáháme sobě rádi.
Tiše, tiše krtek spí,
ať ho nikdo nevzbudí.
Krtek také dobře ví,
že ostatním se do řeči nemluví.
Na hračky si pozor dáme,
vždy je pěkně poskládáme.**

**Aby tu byl každý rád,
nebudeme si ubližovat.** (www.skolka.menin.cz)

5.1.4.2 Kontrolování svých emocí

Cíl: Dítě bude schopno ovládat a usměrňovat své emoce.

Motivace: Vytvoříme s dětmi postavičky, které budou reprezentovat určité emoce, dítě si vždy nějakou postavičku vybere a pomocí ní popíše své pocity.

Seznam činností: vyjadřování pomocí barev, zobrazování svých emocí v obrázcích, doplňování emocí do pracovního listu, pexeso – hledají stejně zobrazené emoce, přiřazování jednoduchých opačných emocí

Nástup do mateřské školy je pro dítě obrovskou změnou. Musí zvládat odloučení od rodičů a naučit se ovládat své emoce. Postupem času se dítě učí reagovat kontrolovaně na vzniklé situace a také se učí, jak se při daných situacích zachovat. Tato schopnost je také velmi důležitá pro budoucí život, jelikož se nemůže dospělý jedinec chovat ve společnosti jako například 2 – 3 leté dítě. Musí být schopen se ovládat a reagovat přiměřeně svému věku a také aktuální situaci.

Emoční vývoj přichází postupem času s věkem, ale můžeme ho podpořit hraním nejrůznějších rolí, kdy dítě musí vědomě své emoce měnit. Je dobré si s dětmi povyprávět příběh, upozornit děti na emoce, které se v příběhu vyskytují, a poté si ho zkusit s dětmi přehrát.

Jako další zajímavý způsob nabízíme pracovní listy, do kterých musí děti domalovat výraz obličeje podle toho, jaký má obličej být, anebo také pexeso, kdy musí děti najít dva stejně tvářící se obličeje. Díky těmto aktivitám si děti prohloubí znalosti jednotlivých emocí a povah a pomůže jim to tak snadněji tyto emoce používat. (Obrázek 1, Obrázek 2)

5.1.5 LEDEN

Leden bývá náročnějším měsícem, jelikož děti nastoupí do mateřské školy po delším volna a pedagogové musí dětem opět připomenout řád a pravidla, které se musí pro příjemné a klidné soužití v mateřské škole dodržovat. V měsíci lednu přichází čas na probírání zimních témat a na provozování zimních aktivit, jako je např. sáňkování či stavění sněhuláka. Tento měsíc má tematický celek s názvem BRRR..., TO JE ZIMA.

V lednu se děti seznamují s tradicemi, které na leden připadají (Nový rok, Tři králové), seznamují se s tradičními, ale i netradičními sporty, které se dají v zimě vykonávat.

Rozvíjí a prohlubují své poznatky o lidském těle, postupně si uvědomují své tělo, učí se jak předcházet onemocnění a také co dělat pro své zdraví (jak se chovat, jakou vykonávat aktivitu,...). (ŠVP, Náklo, 2016)

Leden slouží pro rozvoj zrakového vnímání a paměti dítěte. Zrak je velmi důležitým prostředníkem našeho poznávání hmotného světa i prostředkem komunikace. Úroveň zrakového vnímání a paměti je také hodně důležitá pro budoucí bezproblémové zvládnutí psaní, čtení a počítání. (Bednářová, Šmerdová, 2010, s. 37, Bednářová, Šmardová, 2011, s. 14)

1. Schopnost vnímání figury a pozadí

Tato schopnost spočívá v rozdělení si zrakového celku. Pokud mám schopnost vnímání figury a pozadí, jsem schopna odlišit z celku, který vidím, objekt (figuru), který mě nejvíce zajímá, od toho, co je kolem něj (pozadí). Dle potřeby se pak může stát figura pozadím a nějaký objekt z pozadí figurou.

2. Zraková diferenciac

Zraková diferenciac spočívá v rozlišení polohy a detailu a je úzce spjata s konstantností vnímání, což znamená, že dítě dokáže rozpoznat předmět bez závislosti na jeho barvě, velikosti či umístění. Konstantnost vnímání je závislá na chápání trvání objektů.

S postupem věku má dítě vnímání diferencovanější a je schopno rozlišit i málo viditelné rozdíly.

3. Zraková analýza a syntéza

Prvotní je vnímání celku a až poté následuje vnímání dílčích částí. Pro náš věk (předškolní) je typické spíše vnímání celku. Pro školní účely je důležité, aby dítě vnímalo jak celek, tak jeho jednotlivé části. Pro rozlišení detailů je důležité vnímání dílčích částí celku, a to především pro tzv. technické myšlení a matematiku.

4. Oční pohyby

Jedná se o záměrně vedené oční pohyby, které nám umožňují správné čtení, psaní a počítání. Musíme dítě naučit vést oči zleva doprava, sledovat jeden řádek po druhém, neztratit se v textu, odshora dolů a uvědomit si posloupnosti.

5. Zraková paměť

Pro školní věk je důležitá přesnost a zapamatování si zřetelně vnímaných objektů. Zřetelné vnímání má významný vliv na myšlení dítěte a je to schopnost, která dítěti umožňuje správně si zapamatovat a později si vybavovat symboly – písmena a číslice. (Bednářová, Šmardová, 2010, s. 37 – 40, Bednářová, Šmardová, 2011, s. 14 – 18)

5.1.5.1 Barvy a tvary

Cíl: Dítě si prohloubí znalosti a dovednosti v poznávání odstínů barev a v rozlišování tvarů.

Motivace: Na každou barvičku a základní tvary se s dětmi naučíme básničku.

Seznam činností: popis věcí, třídění předmětů dle tvaru, barvy, barevné dny – děti si donesou oblečení dané barvy, donesou nějaký předmět daného tvaru, skládání stavebnice od největší po nejmenší a naopak

Barvy a tvary jsou pro život nepostradatelné. Dítě se musí naučit již v předškolním věku rozlišovat barvy, jejich odstíny a také jednotlivé tvary. Nejdříve je potřeba se zaměřit na základní spektrum barev a postupně přidávat odstíny. Až bude dítě znát základní barvy, můžeme přidat jejich odstíny a nejrůznější varianty.

Tyto schopnosti můžeme s dětmi procvičovat každý den, kdy budeme podrobněji popisovat věci, které budeme používat, ale také můžeme použít již zmíněnou hru - Najdi mi, kterou můžeme aplikovat jak na barvy, tak na tvary. Dále přikládáme básničky, které se dají použít, anebo také pracovní listy. (Obrázek 3, Obrázek 4, Obrázek 5)

**Mám zelenou barvičku,
tou nakreslím travičku.
Žlutou tužkou housata,
zasvítí jak ze zlata.
A červená barvička?**

**Ta nakreslí jablíčka.
Už jsou zralá, nízko visí,
pojd'te děti, kousněte si!
(www.domasdetmi.eu)**

**Žlutá to je sluníčko,
zelená je tráva, červená je jablíčko,
už to umím sláva!
Modrá to je obloha,
hnědá to je hlína,
když si ruce umažu, tak je na nich špína,
když si ruce umyju, tak jsou zase čisté,
ted' už všechny barvy znám, to je zcela jisté. (www.domasdetmi.eu)**

**Mám pastelky mám,
jejich barvy znám.
Nejvíce se mi zalíbila
červená a také bílá.
Zelená je barvou lesů,
fialová barvou vřesu.
Modrá barva je jak moře,
hnědá je zem, když se oře.**

**Šedá s černou nepostačí,
když chci kreslit pířka ptačí.
Žlutá se jak zlato třpytí,
oranžovou kreslím kvítí.
Mám pastelky mám,
jejich barvy znám.
Jen já dobře vím,
co si nakreslím. (www.domasdetmi.eu)**

**Kruh je slunce, talíř, tečka,
had stočený do kolečka,
kruh je volant, koláč, míč,
kdopak půjde z kola pryč?
(www.predskolaci.cz)**

**Stejně jsou tu všechny strany,
čtyři rohy, čtyři hrany,
dlaždice či šachovnice
nebo kostka stavebnice.
(www.predskolaci.cz)**

**Dvě strany tu delší jsou
a dvě kratší zůstanou,
dveře, dopis, lednice
či na boty krabice. (www.predskolaci.cz)**

5.1.5.2 Vidět a pamatovat si

Cíl: Prohlubovat schopnost pamatovat si věci, které vidíme.

Motivace: Namotivujeme děti odměnou, pro toho, kdo si zapamatuje, nebo přinese nejvíc.

Seznam činností: zapamatovat si předměty co do přírody nepatří, zapamatovávání si předmětů v řadě, donesení předmětů na správné místo

Schopnost vidět něco a zapamatovat si to se musí trénovat. Tato schopnost je pro děti důležitá, aby se mohly po nástupu do základní školy učit novým věcem a pamatovat si, co vidí.

Na procvičování této schopnosti je nejlepší hra, při které dětem ukážeme několik předmětů seřazených v řadě, necháme děti si předměty prohlédnout, poté je zakryjeme a pokusíme se spolu s dětmi říci, jaké předměty a pokud možno v jakém pořadí byly vystaveny. Budeme postupovat od nejjednoduššího ke složitějšímu. Nejprve zvolíme například dva jednoduché předměty a postupně budeme přidávat.

Jako další činnost můžeme zvolit hru, kterou budeme hrát na zahradě školky. Pedagog rozmístí do přírody předměty, které do ní nepatří, a poté budou děti tyto předměty hledat, poznávat a hlásit, že do přírody nepatří. Můžeme tuto hru obměnit a to tak, že předměty rozmístíme do přírody, děti budou mít za úkol projít přírodou danou trasu a zapamatovat si, které předměty po cestě potkaly a na konci trasy je říci.

5.1.6 ÚNOR

Únor je měsíc, ve kterém se prohlubují znalosti a vědomosti o zaměstnání, děti by měly vědět, jaké povolání mají jejich rodiče. S dětmi by se mělo trénovat pantomimické ztvárnění jednotlivých zaměstnání a poukazuje se na charakteristické znaky, které jednotlivá povolání mají.

Děti si osvojují poznatky spojené s pojmem čas, musí mít vědomí o tom, co je celý rok, měsíc, týden, umět znát dny v týdnu a také vědět, co je právě za roční období a co je za den a měsíc. Skrze tyto aktivity je tematický celek v měsíci únoru nazván: CO DĚLÁME CELÝ DEN.

Dále si děti prohlubují znalosti v oblasti jídla a pití, poukazuje se na to, co by se mohlo stát, kdyby vypily, co nemají, co je nebezpečné. K rozvoji slouží smyslové hry (především čichové a chuťové). (ŠVP, Náklo, 2016)

V měsíci únoru by si děti měly osvojovat a dále prohlubovat znalosti, schopnosti a dovednosti v oblasti vnímání času. Dítě si nejdříve musí osvojit pojmy, které časové úseky ohraničují, a to jim potom dovoluje lépe vnímat čas. Děti se učí chápat vymezené časové hranice, uvědomují si, že časové úseky se opakují, a také to, jak na sebe jednotlivě navazují.

Jak čas plyne, vnímá dítě předškolního věku především díky událostem, které se zrovna odehrávají (charakteristické činnosti pro den, noc, ráno, poledne, atd.). Uvědomění si, jak jednotlivé časové úseky trvají, je velmi zkreslené a subjektivní, jelikož je to odvozeno od toho, jak jednotlivé situace člověk prožívá. Trvání dlouhých časových úseků, jako je např. roční období, je pro dítě stěží představitelné. (Bednářová, Šmardová, 2010, s. 45, Bednářová, Šmardová, 2011, s. 25)

Typický příklad pozvolného zlepšování vnímání času uvádějí autorky Bednářová a Šmardová (2011, s. 25), a to otázku dítěte: Kolikrát se ještě vyspím do Vánoc od narozenin?

K vnímání času neodmyslitelně patří také vnímání časové posloupnosti, tzv. časového sledu. Dítě má být schopno uvědomovat si příčiny a následky a také začátek a konec. Jak dítě roste, je schopno si uvědomovat sled událostí a od toho si odvodit, co se bude následně odehrávat. (Bednářová, Šmardová, 2011, s. 25)

5.1.6.1 Přiřazování činností

Cíl: Dítě bude schopno přiřadit jednotlivé činnosti k daným událostem či ročním obdobím.

Motivace: Dítě namotivujeme jednoduchou básničkou, která nám pomůže si například zapamatovat, co se v jakém období děje.

Seznam činností: příběhy o ročních obdobích, zvycích a tradicích, svátcích, přiřazování činností k událostem, hraní událostí

Dítě musí být orientováno v čase a díky tomu by mělo zvládat rozlišovat týden a víkend, prázdniny a také, co se děje ve kterém ročním období a jaké činnosti se dělají.

Mělo by vědět, kdy má narozeniny, co to znamená a také jaké jsou svátky a zvyky v průběhu roku. Uvádíme básničky ročních období, ve kterých je zachyceno, co se v jednotlivých obdobích děje.

Sněží, sněží

na špičky věží,

na domy i na stromy,

na pole i na louky,

na čepice, klobouky. (www.wiki.rvp.cz)

Kdo si chvíli počká,

spadne na něj vločka,

spadne na něj celý mrak,

bude z něho sněhulák. (www.wiki.rvp.cz)

Hurá, jaro už je tady,

zelenat se začnou sady.

Hlínou bude vonět zem,

Jaro je tu, pojd'te ven!

(www.predskolaci.cz)

Cupy - hupy,

pravda je to,

po jaru že máme léto.

Slunko hřeje, slunko pálí,

ani chvilku nezahálí,

všude smíchu je a ruchu

- léto přišlo! Hejsa! Chuchu!

(http://www.jaro-inspirace.estranky.cz)

Podzim si koupil malovánky,

pastelky a barvičky,

bílou míchá na beránky,

hnědou barví zajíčky.

Stromy někde natřel rudě,

jinde celé ze zlata,

vybarvené listí pouští

z větví rovnou do bláta.

(www.wiki.rvp.cz)

5.1.6.2 Seřazování událostí

Cíl: Dítě bude schopno určit pořadí činností, které probíhají během dne, během týdne, měsíce či roku.

Motivace: Každý den vyvoláme jedno dítě, které nám upraví tabulku ve třídě, kde si určujeme den, měsíc, rok, čas, roční období a počasí.

Seznam činností: opakování ročního období, dnů v týdnu, co se děje v průběhu roku

Nejdůležitější je, aby si dítě zautomatizovalo pořadí činností, které provádí během dne. Tato schopnost se prohlubuje nejen každodenním opakováním činností, ale také procvičováním a seřazováním činností například na kartičkách. Tím se ujistíme, zda dítě ví, jak po sobě následující činnosti jdou, a jestli je schopno samo činnosti rozeznat. Nejedná se pouze o denní činnosti, ale také o vývoj života (narození, školka, škola, ...) nebo také seřazení obrázků, co dítě dělalo od pondělí do pátku.

5.1.7 **BŘEZEN**

Březen je měsícem, kdy začíná jaro, a tak je na čase se s ním seznámit. Tematický celek má název: JARO ŤUKÁ NA VRÁTKA. Děti si v březnu budou osvojovat znalosti, které souvisí s jarním obdobím. Pedagog seznamuje děti s počasím, které se během jarních měsíců střídá, poukazuje na změny, které se v přírodě odehrávají. Důležitou oblastí jsou také jarní tradice a oslavy spojené s jarními svátky.

Jako v průběhu celého roku, tak i na jaře se děti učí pojmenovávat rostliny, které jsou venku zrovna k vidění. Na jaře by měl pedagog dětem ukazovat, jak rostliny rostou, např. klíčení osení na Velikonoce. Následně by se měli o osení společně starat, aby děti pochopily, co všechno rostliny ke svému životu potřebují.

Spolu s jarem přichází na svět také spousta mláďat, a proto si děti prohlubují znalosti o zvířatech (jak domácích, tak žijících v ZOO nebo volně žijících) a měly by vědět, kde se která zvířátka vyskytují. U některých zvířat se dozví, k čemu jsou užitečná, a také se seznamují s hmyzem a s problémy, které některý hmyz přináší. (ŠVP, Náklo, 2016)

V měsíci březnu by děti měly prohlubovat své schopnosti a dovednosti v oblasti grafomotoriky a kresby. Kresba má velký vliv na budoucí podobu psaného textu dítěte. Grafomotorika u dítěte předškolního věku se vyvíjí v závislosti na spoustě

psychomotorických funkcí. Jedná se především o mentální vyspělost dítěte, lateralitu, pozornost, paměť, zrakové a prostorové vnímání. Významný vliv na grafomotoriku má také vývoj hrubé a jemné motoriky.

Motorika (především hrubá) velmi úzce souvisí s fyzickou zdatností dítěte. To, jak je dítě fyzicky zdatné a zapojuje se do kolektivních aktivit, také velmi ovlivňuje jeho začlenění do kolektivu a socializaci. (Bednářová, Šmardová, 2010, s. 13, Bednářová, Šmardová, 2011, s. 5 - 7)

Jemná motorika je oblast, která vyžaduje přesnost a obratnost. Pro rozvoj jemné motoriky slouží dětem práce s mozaikou, stavebnicemi a nejrůznější rukodělné činnosti.

U grafomotoriky je důležitá také lateralita dítěte. Tu by měl pedagog znát dříve, než vede děti k záměrnému cvičení směřovaného na rozvoj grafomotoriky. Lateralita oka a ruky je důležitá pro čtení a psaní. Lateralizace je proces, kterým prochází dítě od narození, a jde buď o symetrické či asymetrické střídání rukou. Toto střídání trvá zhruba do čtyř let a poté většinou začne dítě upřednostňovat jen jednu ruku. Ruka, kterou užívá častěji, by měla být přesnější, obratnější a také aktivnější. V pěti až sedmi letech se lateralita rukou vyhraňuje a zřetelně projevuje, ustaluje se však až v deseti až jedenácti letech.

Abychom dítě správně opravovali při záměrném grafomotorickém cvičení, musíme dítě pozorovat při neřízených, spontánních aktivitách, např. při stavění stavebnice, při sebeobsluze či pexesu a vyzorovat tak, kterou ruku samo dítě upřednostňuje. (Bednářová, Šmardová, 2010, s. 21, Bednářová, Šmardová, 2011, s. 6)

5.1.7.1 Úchop tužky

Cíl: Dítě si osvojí správné držení tužky.

Motivace: Snažíme se dítěti vysvětlit, že pokud bude tužku držet správně, nebude ho tolik bolet ruka a bude se mu snáze psát.

Seznam činností: navlékání korálků, psaní, kreslení, přebírání korálků, skládání kuličkové mozaiky, třízení luštěnin, cvičení zápěstím a celou paží

Jedná se o základní dovednost, která je téměř nejdůležitější pro další rozvoj, který přichází s nástupem do první třídy. Je důležité, aby si dítě správný úchop zautomatizovalo a stal se tento úchop pro něj běžným. Správné držení je důležité

také proto, aby dítě příliš nebolela ruka. Je nutné znát také uvolňovací cviky, které může dítě samo provést, když bude v ruce cítit únavu.

Úchop procvičujeme s dětmi a kontrolujeme při práci s pracovními listy, při kreslení a psaní. Ruka se však může trénovat i jiným způsobem, a to například navlékáním drobných korálků na provázek, sázením kuliček do podložky anebo také trháním drobných papírků a lepením je na papír.

Důležité je uvolnění ruky, které provádíme buď cvičením rukou, jako je např. kroužení zápěstím, kroužení ruky v loktu, v rameni, protahování prstů – zavíráním a otvíráním dlaně či protřepání ruky. Dalším možným uvolněním je opisování kroužků, vln, ležaté osmičky či oválů s velmi lehkým držením tužky.

Přikládáme básničku, která slouží k uvolnění ruky, kdy děti napodobují, o co se v básničce jedná.

Ťuká ťuká deštík,

na vysoký deštník.

Ťuká ťuká prstíkem,

kdo je pod tím deštníkem?

To jsem já, panenka,

točí se mi sukénka.

Běžím, běžím k sluníčku,

usušit si sukničku.

Peru, peru,

máchám, máchám,

ždímu, ždímu,

cákám, cákám.

(<http://zstyrsova-sovicky.webnode.cz>)

5.1.7.2 Lidská postava

Cíl: Docílit toho, aby dítě kreslilo zdařilou postavu (Obrázek 6) a ne tzv. „hlavonožce“ (Obrázek 7).

Motivace: Po procvičení dokáže dítě namalovat hezky sebe či rodiče a může jim to darovat jako dárek.

Seznam činností: Kreslení jednotlivých částí těla, kreslení celé postavy, prohlížení obrázků

Kresba postavy bývá častým kritériem pro posouzení celkové vyspělosti a zručnosti žáka. Kresba některých dětí nebývá závislá na rozumových schopnostech. Jsou děti, které jsou nadprůměrně či vysoce inteligentní, ale jejich kresba postavy tomu neodpovídá a je tomu i naopak.

V předškolním věku by měly být postavy, které děti kreslí, dvojdimenzionálního znázornění. Jednotlivé části lidského těla by měly být správně a precizněji připojeny k postavě. Části by měly být propracovanější a vynikat mají detaily. Kresbu postavy procvičujeme s dětmi hromadně a například tak, že děti nakreslí svou rodinu, sebe, nebo jim povyprávíme příběh a ony ho pak ztvární.

5.1.8 DUBEN

Duben je nazýván aprílem, tak i proto má mateřská škola nazvaný tematický celek pro měsíc duben: NASTÁVÁ APRÍLOVÝ ČAS. V tomto měsíci pedagogové stále dělají s dětmi kreativně tvořivé činnosti, které souvisí s Velikonocemi (jedná se o aktuální datum Velikonoc). Dále si vysvětlují zvyky a pojmy, které s Velikonocemi souvisí.

Děti prohlubují své znalosti pohádek, získávají nové zkušenosti v oblasti dramatizace, ve verbální i neverbální komunikaci a učí se převyprávovat pohádky. Jednotlivé pohádky spolu s pedagogem rozebírají a snaží se rozlišovat negativní a pozitivní vlastnosti postav a měla by v tomto období proběhnout i exkurze do knihovny, aby s ní byly děti seznámeny a věděly, že ji mohou společně s rodiči navštívit. (ŠVP, Náklo, 2016)

Měsíc duben je měsícem, ve kterém by se měl pedagog spolu s dětmi zaměřit na prohlubování a zdokonalování v oblasti řeči. Vývoj řeči a schopnost komunikace je vůbec nejdůležitější oblastí vývoje dítěte. Význam řeči je totiž pro fungování dítěte ve škole mimořádný. Řeč ovlivňuje kvalitu poznávání, učení, rozvoj myšlení a také začleňování se dítěte do vrstevnické skupiny.

Úroveň řeči, které dítě v období předškolního věku dosáhne, je tzv. dovršením dlouhodobého zrání a učení, které je podmiňováno a ovlivňováno především: motorikou, vnímáním a také sociálním prostředím dítěte.

Když budeme na řeč nahlížet jako na komplexní schopnost, musíme prozkoumat její strukturu. Tuto strukturu uvádí Bednářová se Šmardovou ve svých publikacích (2010, s. 25 - 27, 2011, s. 28 – 36) a rozdělují ji na několik jazykových rovin:

1. Foneticko-fonologickou

V této rovině se jedná o sluchové rozlišování hlásek a jejich výslovnost. Znamená to, že je dítě schopno rozlišovat ze všech okolních zvuků hlásky mateřského jazyka. Dítě musí hlásky dobře sluchově rozlišovat, najít rozdíl mezi jejich správným a nesprávným zněním, aby bylo schopno je poté správně reprodukovat.

Do pěti let dítěte nesprávná výslovnost souvisí s věkem, od pěti do sedmi let může jít ještě o prodloužený vývoj patřící stále k věku dítěte (je důležité dítěti věnovat odbornou

péči), ale po sedmém roku věku dítěte je většinou nepravděpodobné, že by se špatná výslovnost upravila sama, a logopedická terapie je daleko složitější než v dřívějším věku.

2. Morfologicko-syntaktickou

V morfologicko-syntaktické rovině jde o používání slovních druhů, ohýbání slov a tvoření jednoduchých i složitějších vět. V předškolním věku již dítě užívá všechny slovní druhy a ke komunikaci a vyjadřování používá celé věty či souvětí.

3. Lexikálně-sémantickou

Rovina lexikálně-sémantická zahrnuje porozumění řeči - instrukcí, zadání a požadavků. Dítě je schopno smysluplně a souvisle pojmenovat, co chce, co má na mysli, a popsat tak událost, obrázek či situaci, kterou zažil. Je schopno užívat synonyma, antonyma i homonyma.

4. Pragmatickou

Tato rovina nám udává, jak umí dítě použít řeč v praxi. Jde o to, jak si dítě umí vyžádat informace či věci, které chce, jak oznamuje informace, jak vyjadřuje své pocity, vztahy a prožité události a také jak dokáže usměřňovat své sociální interakce. Do této roviny spadá i neverbální komunikace, jako např. mimika.

Dítě předškolního věku by mělo řeči plynule rozumět. Mělo by být schopno pochopit zadání při hrách a strukturovaných činnostech a také by mělo chápat obsah a děj příběhů a pohádek. Mělo by mít věku přiměřenou slovní zásobu, být schopno využívat všechny slovní druhy a dosahovat určitých konverzačních schopností.

5.1.8.1 První, poslední písmenko

Cíl: Dosáhnout toho, aby si dítě uvědomovalo počáteční a konečné písmeno slova a bylo tak schopno slova oddělovat a rozeznávat.

Motivace: Namotivujeme děti odměnou pro všechny co se nespletou.

Seznam činností: slovní fotbalík v několika variantách, čtení slov, dělení slov, ukazování věcí na počáteční či koncové písmenko

Děti se v mateřské škole postupně vyvíjejí, některé rychleji a některé pomaleji. U těchto dovedností se jedná o to, aby dítě dokázalo rozeznat začátek a konec slova a s tím

i počáteční a koncové písmenko. Na procvičování již zmíněných dovedností je nejlepší hra se známým názvem „slovní fotbalík“. Hru můžeme různě obměňovat, buď děti vymýšlejí slova na první písmenko předcházejícího slova, nebo na poslední, mohou také vymýšlet slovo na první nebo poslední dvě písmena.

Další variantou této hry je, že děti místo vyslovování slov na daná písmenka ukazují na věci, které na dané písmenko začínají.

5.1.8.2 Porozumění textu + interpretace

Cíl: Dítě dokáže vyslechnout text, příběh, porozumět mu a dle svého ho převyprávět.

Motivace: Dozvědění se informací z příběhu, když mu dítě porozumí.

Seznam činností: čtení textu, vyprávění příběhů, rozebírání příběhů, převyprávování příběhů

Tato dovednost se dá nacvičit pouze opakováním a trénováním, proto doporučujeme v každé volné chvíli vyprávět dětem alespoň krátký příběh, chtít po nich, aby si ho zapamatovaly a reprodukovaly ho před třídou. Děti by se měly pravidelně střídat, aby si tuto dovednost osvojovalo každé dítě.

Nejllepší je začínat s opravdu krátkými texty a s postupem času texty prodlužovat a také ztěžovat jejich obsah.

5.1.9 KVĚTEN

Květen je měsíc, kdy bývá v Mateřské škole Náklo olympiáda. Tematický celek pro měsíc květen se nazývá LIDÉ KOLEM NÁS.

Pedagog probírá spolu s dětmi jejich rodiny, postupně jednotlivé členy, učí se pojmenovávat vztahy mezi členy. Děti výtvarně ztvárňují své rodiny a kamarády a také si nacvičují básně a písničky na Den matek.

Trénují se sportovní aktivity, děti se učí znát a dodržovat pravidla her, učí se hrát „férově“, pedagog se snaží o to, aby dítě pochopilo, že není nejdůležitější vyhrát, ale také pomáhat slabším. Jedná se o přípravu na olympiádu, která děti čeká na konci měsíce. (ŠVP, Náklo, 2016)

Děti by si měly v tomto měsíci prohlubovat a osvojovat zkušenosti a poznatky z oblasti sluchového vnímání a procvičovat paměť. Sluch je jedním z důležitých nástrojů

komunikace, jelikož velmi ovlivňuje rozvoj řeči a myšlení. Tak jako u zrakového vnímání rozdělujeme vývoj sluchového vnímání do šesti různých oblastí, které jsou nazvány podobně jako právě u již zmíněného zrakového vnímání.

1. Naslouchání

Naslouchání je schopností, která je pro nástup školní docházky významná. Dítě musí umět koncentrovat svou pozornost na danou činnost, odlišovat správně figuru od pozadí. Dítě by mělo zvládat bez problému vyslechnout pohádku či příběh.

Schopnost naslouchání v dítěti buduje hlavně rodina. Když se dítě nesetkává se čtením pohádek, vyprávěním příběhů a vzájemným nasloucháním, je jeho schopnost naslouchání pomalu se vyvíjející a může dojít i k omezení této schopnosti. Činnosti ve školním prostředí jsou nasloucháním ovlivněné, jelikož dítě musí být schopno naslouchat výkladu učitele a také mu rozumět, protože velkou část informací získává dítě právě při naslouchání.

2. Figura a pozadí

Rozlišování figury a pozadí je stejné jako u zrakového vnímání. Jde o schopnost, kdy dítě dokáže více vnímat nějaký zvuk, který si odliší od okolního prostředí. Čím více zvuků zní v prostředí dohromady, tím hůře dítě zvuky odlišuje a také hůře zaměřuje pozornost na zvuky požadované.

3. Sluchová diferenciacce

Sluchová diferenciacce neboli rozlišování je v předškolním věku velmi úzce spojena s vývojem řeči a výslovností a později ve škole je spojena s psaním a čtením. Dítě by mělo umět rozlišovat jednotlivé hlásky (souhlásky - měkké, tvrdé, znělé a neznělé, sykavky, samohlásky – krátké a dlouhé). Pokud neumí dítě dobře hlásky odlišit, je pak hláska špatně napsaná či přečtená. Odlišování krátkých a dlouhých samohlásek je úzce spjato s vnímáním rytmu.

4. Sluchová analýza a syntéza

Sluchová analýza probíhá následovně. Pokud chce dítě text napsat, musí být schopno oddělit slova, poté slova vyčlenit z věty. Jako další si musí dítě uvědomit jednotlivé slabiky a následně jednotlivé hlásky, ze kterých je slovo složeno.

Oproti tomu sluchová syntéza spočívá v tom, že si dítě při čtení skládá nejdříve hlásky do slabik a slabiky pak dále do slov. Pokud je toto skládání těžké a dítě s tím má problém, zatěžuje ho to a je pro něj problém vnímat obsah čteného textu.

5. Sluchová paměť

Dítě musí být schopno zachytit, zpracovat a uchovat informace. Musí umět informace zpracovat tak, aby mohlo podle nich vykonávat zadané úkoly ve stanoveném pořadí.

6. Vnímání rytmu

Vnímání rytmu je spojeno s každodenními a školními dovednostmi. To, jak dítě vnímá rytmus, nevyužije pouze v hudební výchově, ale třeba i v matematice, čtení a psaní. (Bednářová, Šmardová, 2010, s. 31 - 33, Bednářová, Šmardová, 2011, s. 40 - 43)

5.1.9.1 Rozlišování zvuků

Cíl: Dítě bude schopno rozlišovat běžné, ale i méně časté zvuky okolí.

Motivace: Dítě se nebude bát, jelikož bude vnímat a rozumět zvukům ve svém okolí.

Seznam činností: poslech písní, zvířat, strojů, přírody, cvičení na hudební nástroje, procvičování podobných hlásek

Rozlišování zvuků je důležité pro běžný život. Musíme být schopni rozlišit, co se děje kolem nás, co k jakému zvuku patří a také co který zvuk znamená. Nejdříve by se měly děti seznámit s nejběžnějšími zvuky, jako je například klakson auta, majáky hasičů, policie či sanitky anebo také zvuky zvířat žijících kolem nás.

Zvuky můžeme s dětmi poznávat na procházce přírodou, ale také můžeme dětem pouštět ukázky z rádia. Děti mohou např. kresbou zaznamenávat, co postupně slyší, a poté obrázky společně porovnáme se všemi dětmi dohromady.

Zvukového rozlišování se také týká rozlišování podobných hlásek (v-f, b-p, s-z, t-d, g-k). Toto rozlišování je velmi důležité pro budoucí učení se čtení a psaní v první třídě základní školy. Nacvičovat se dá tím, že budeme s dětmi podobná slova opakovat a společně je vyslovovat a klást důraz na podobné hlásky.

5.1.9.2 Rytmus

Cíl: Naučit děti vnímat rytmus

Motivace: Namotivujeme děti tím, že až budou rytmus vnímat, tak si společně zatancujeme a zazpíváme.

Seznam činností: tanec, zpěv, hra na hudební nástroj, zapisování rytmu, malování dle hudby, tleskání, pleskání, hra na tělo

Vnímání rytmu je důležité jak pro zpěv, tak pro hru na hudební nástroj a také pro lepší vnímání hudby při tanci. Rytmická cvičení mohou mít spoustu podob. Můžeme s dětmi dělat rytmické zápisy, můžeme se s dětmi dle rytmu pohybovat anebo také trénovat rytmus pomocí dřívěk, xylofonu, trianglu nebo podobných jednoduchých hudebních nástrojů.

S dětmi předškolního věku musíme postupovat při osvojování těchto dovedností opravdu pomalu, protože pro dítě tak nízkého věku je složité vnímat rytmus ušima a převádět ho do pohybu nebo na papír.

Jedním z cvičení může být, že dětem pustíme hudbu a ony budou vyjadřovat pastelkami, co slyší. Další možností je, že pedagog vytleskává či vytřukává skupinky tónů, které postupně s dětmi opakuje. Nejdříve mohou opakovat všichni dohromady a poté si to mohou vyzkoušet jednotlivci. Toto cvičení se dá aplikovat také na dupání, pleskání rukama o stehna či stůl a další možné způsoby.

V neposlední řadě navrhujeme trénovat s dětmi rytmus pomocí tance. Děti si tak osvojí pohyby, které jsou v souladu s puštěnou hudbou.

5.1.10 ČERVEN

Červen je posledním měsícem školního roku. V tomto měsíci se děti společně loučí s mateřskou školou a připravují se na příchod prázdnin. Proto je taky tematický celek tohoto měsíce nazván: TĚŠÍME SE NA PRAZDNINY. V červnu slaví děti také „svůj“ den, a proto se účastní zajímavých aktivit, zábavných a sportovních činností. Pedagogové připravují na oslavu tohoto dne občerstvení pro děti, společný výlet a předškolní děti mají poslední přespání v mateřské škole jako rozloučení.

Děti se také seznamují s nebezpečím, které je může o prázdninách potkat, opakují si zásady správného a hlavně bezpečného chování. Do měsíce června je také vložena

návštěva dopravního hřiště, kde si děti připomínají, jak se mají v dopravním provozu chovat, a učí se poznávat také základní dopravní značky. (ŠVP, Náklo, 2016)

V měsíci červnu by měly děti získat alespoň základní matematické představy. Tyto představy nekončí tím, že dítě vyjmenuje či napíše číselnou řadu, musí získat schopnosti a dovednosti, které s jednoduchými matematickými úkony souvisí. Pokud dítě zvládne tyto základy již v předškolním věku, má dobré předpoklady pro zvládání matematického učiva ve školním prostředí a také dobrý základ pro budování kladného vztahu k matematice. (Bednářová, Šmardová, 2010, s. 47, Bednářová, Šmardová, 2011, s. 47)

5.1.10.1 Méně je někdy více

Cíl: Seznámit děti s pravidlem, že méně je někdy více i přesto, že to zní nelogicky.

Motivace: Děti namotivujeme na odměnu, která bude sice menší, ale zato kvalitnější.

Seznam činností: kreslení „dokonalejších“ obrázků, rozdělování méně, ale kvalitnějších věcí, stavění menších, ale pevnějších věcí ze stavebnice

Pojmy méně a více jsou pro děti základním poznáváním množství. Jedná se o pojmy, se kterými se setkávají od narození, a s postupem času musejí pochopit, že ne vždy je více, lepší. Toto pravidlo můžeme dětem vysvětlovat například na malování obrázků. Měli bychom se snažit vysvětlit dětem, že je pro nás daleko důležitější, když nakreslí jeden „krásný a precizní“ obrázek, než když za stejný čas „odbydou“ např. tři obrázky. Proto se snažíme děti motivovat k dokončení, k dotažení práce do konce. Musíme děti průběžně kontrolovat, říkat jim, co mají v obrázku ještě doplnit a co dodělat, aby byl obrázek pěkný a dodělaný.

5.1.10.2 Číselná řada

Cíl: Dítě zvládne jmenovat číselnou řadu alespoň do deseti.

Motivace: Až se číselnou řadu naučíme, budou moci děti samy počítat kolik jich ve třídě je, kolik mají ve třídě věcí a podobně.

Seznam činností: počítání hraček, počítání dětí, nástupy dětí, rozdělování věcí pomocí čísel, zapisování čísel, využití didaktických pomůcek, opakování vystavených čísel

Dovednost tohoto typu můžeme s dětmi trénovat při jakékoliv volné chvíli. Snažíme se počítáním vždy některé dítě zaúkolovat, aby si děti čísla osvojovaly. Necháme děti počítat, když s nimi půjdeme ven – jestli jsme všichni, když si nastoupíme na cvičení – spočítat kolik nás je a podobně.

Tuto dovednost můžeme také trénovat s nejrůznějšími hračkami, didaktickými pomůckami nebo s čímkoliv jiným. Ideálním pomocníkem je také vystavení číselné řady na viditelné místo ve třídě, aby ji měly děti neustále na očích, a snažit se ji často opakovat. Pedagog se snaží čísla užívat v běžných činnostech, v běžné mluvě a klade na ně důraz, aby si názvy čísel děti zažily.

V příloze přikládáme obrázek, jak by mohla vypadat číselná řada vystavená ve třídě, kdy je číslo znázorněno ve třech provedeních, aby si děti uvědomovaly čísla i vizuálně. (Obrázek 9)

ZÁVĚR

Cílem našeho bakalářského projektu bylo vytvoření podpory k ŠVP Náklo pro poslední povinný rok mateřské školy. Nejprve šlo o seznámení se s předškolním obdobím, s vývojem dítěte v tomto období, se školní zralostí a nezralostí a poté o vytvoření plánu, který bude již zmiňovanou podporou ŠVP Náklo pro poslední povinný rok předškolního vzdělávání. Takováto podpora byla vytvořena prvně, jelikož povinný rok se stává povinným od 1. září 2017.

V první kapitole jsme se seznámili s posledním povinným rokem předškolního vzdělávání. V kapitole je zahrnuta definice posledního povinného roku předškolního vzdělávání, legislativa, která tento povinný rok upravuje.

V druhé kapitole se jednalo o připomenutí a prohloubení znalostí z oblasti předškolního období. Rozebrali jsme postupně vývoj dítěte v tomto věku. Nejdříve se jednalo o pohybový vývoj, poté o emocionální a sociální vývoj a také vývoj poznávacích procesů, který jsme dále rozdělili na vnímání, paměť, myšlení a řeč a fantazii.

Třetí kapitola má název – Před nástupem do první třídy. V této kapitole jsme popsali, jaké změny dětem přináší nástup do první třídy, co všechno by měly zvládnout. Dále je v této kapitole popsána školní zralost a školní nezralost, kde uvádíme, kdy je dítě zralé pro nástup do první třídy a kdy nikoliv a je třeba zvážit odklad školní docházky.

Další kapitola je o organizaci, pro kterou celý náš projekt vznikl. Jedná se o Mateřskou školu Náklo. V kapitole jsme postupně popsali, kdo je provozovatelem mateřské školy, kým je financována, dále byla v kapitole popsána hlavní činnost organizace, organizaci jsme geograficky zařadili, popsali jsme historii zařízení, zázemí mateřské školy a také pedagogické zajištění. Na konci čtvrté kapitoly jsme vytvořili SWOT analýzu, ve které jsou popsány silné a slabé stránky organizace, příležitosti a hrozby organizace a je zde také popsána vize organizace na několik let dopředu.

Pátou kapitolou začíná vytvořený konkrétní plán podpory pro Školní vzdělávací program Mateřské školy Náklo na povinný poslední rok předškolního vzdělávání. Plán byl zasazen do struktury školního roku Mateřské školy Náklo. Pro lepší přehlednost je před konkrétními rozepsanými měsíci vytvořena struktura školního roku s již zasazenými našimi oblastmi, ve kterých se budou děti v průběhu roku zdokonalovat. V této kapitole byly dále popsány jednotlivé měsíce vždy spolu se dvěma „vypíchnutými“ činnostmi,

případně oblastmi, se kterými nebo ve kterých se má dítě rozvíjet, a mnohdy jsme k nim přiložili básničky, říkadla, pracovní listy či pexesa.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Odborná literatura

1. BEDNÁŘOVÁ Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ, 2010. *Školní zralost*. 1. vyd. Brno: Computer Press, a.s., 99 s. ISBN 978-80-251-2569-4.
2. BEDNÁŘOVÁ Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ, 2011. *Diagnostika dítěte předškolního věku*. 1. vyd. Brno: Computer Press, a.s., 217 s. ISBN 978-80-251-1829-0.
3. KLINDOVÁ, Ľ. a E. RYBÁROVÁ, 1974. *Vývojová psychologie*. 3. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, s. 57 – 86.
4. KROPÁČKOVÁ Jana, 2016. *Dítě na prahu školní docházky*. In OPRAVILOVÁ, Eva. *Předškolní pedagogika*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s. s. 170 – 178. ISBN 978-80-247-5107-8.
5. LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ, 2006. *Vývojová psychologie*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s. s. 87 – 117. ISBN 978-80-247-1284-0.
6. MATĚJČEK, Zdeněk, 2005. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s. s. 138 – 179. ISBN 80-247-0870-1.
7. PIAGET Jean, 1970. *Psychologie inteligence*. 5. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, s. 102 – 132.
8. PLEVOVÁ, Irena, 2008. *Období předškolního věku*. In ŠIMÍČKOVÁ ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled vývojové psychologie*. 2. vyd. Olomouc: UP v Olomouci, s. 68 – 72. ISBN 978-80-244-2141-4
9. PLEVOVÁ, Irena. A Alena PETROVÁ. 2008. *Dětská kresba a zvláštnosti dětské psychiky*. In ŠIMÍČKOVÁ ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled vývojové psychologie*. 2. vyd. Olomouc: UP v Olomouci, s. 73 – 79. ISBN 978-80-244-2141-4.
10. POLÁKOVÁ, Hana. *Zápis do základní školy. Poradce ředitelky: mateřské školy*. 2017, VI(7), 4-6.
11. ŠMELOVÁ Eva, 2004. *Mateřská škola Teorie a praxe I*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, s. 65 – 77. ISBN 80-244-0945-8.
12. ŠMELOVÁ Eva, PETROVÁ Alena, Eva SOURALOVÁ a kol., 2012. *Připravenost dětí zahájení povinné školní docházky v kontextu současného kurikula*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 311 s. ISBN 978-80-244-3345-5.
13. ŠPAŇHELOVÁ Ilona, 2004. *Dítě v předškolním období*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 71 s. ISBN 80-204-1187-9.

14. ŠVECOVÁ, Hana. Jiná cesta, stejný cíl aneb O zápisech k povinné školní docházce i předškolnímu vzdělávání. *Poradce ředitelky: mateřské školy*. 2017, VI(7), 22-25.
15. TŘESOHlavÁ, Zdeňka, ČERNÁ, Marie a Marie KŇOURKOVÁ, 1990. *Dřív než půjde do školy*. 1. vyd. Praha: Avicenum. s. 28 – 33. ISBN 80-201-0015-6.
16. VÁGNEROVÁ, Marie, 2012. *Vývojová psychologie – Dětství a dospívání*. 2. vyd. Praha: Karolinum. s. 177 – 254. ISBN 978-80-246-2153-1.
17. ŽIŽKOVÁ Růžena, 1982. *K rozvíjení poznání myšlení a řeči dětí předškolního věku*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 104 s.

Internetové zdroje

1. *Básničky a říkanky* [online]. 2008 – 2014 [cit. 2. 6. 2017]. Dostupné z: <http://pohyb-detem.cz/basnicky>
2. *Básničky a říkanky* [online]. 2014 [cit. 5. 6. 2017]. Dostupné z: <http://zstyrsova-sovicky.webnode.cz/basnicky-rikanky/>
3. *Básničky, říkanky a písničky o barvách* [online]. 31. 3. 2014 [cit. 4. 6. 2017]. Dostupné z: <http://domasdetmi.eu/2014/03/31/basnicky-rikanky-a-pisnicky-o-barvach/>
4. *Číslo znázorněné ve třech provedeních* [online]. 4. 7. 2015 [cit. 6. 6. 2017]. Dostupné z: <http://eschovka.cz/product/?pid=424>
5. *Desatero pro budoucího prvňáčka* [online]. 2017 [cit. 5. 6. 2017]. Dostupné z: <http://www.zspnovany.cz/index.php?nid=13886&lid=cs&oid=4746520>
6. *Desatero pro rodiče dětí předškolního věku* [online]. 2013 [cit. 5. 6. 2017]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/desatero-pro-rodice-deti-predskolniho-veku>
7. *Geometrické tvary* [online]. 16. 7. 2014 [cit. 4. 6. 2017]. Dostupné z: <http://www.skolaci.com/category/rikanky-a-basnicky/geometricke-tvary-9>
8. *Mateřská škola Náklo* [online]. 17. 3. 2017 [cit. 21. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.zsnaklo.cz/matrska-skola/aktuality/>
9. *Obec Náklo* [online]. 20. 3. 2017 [cit. 21. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.naklo.cz/>
10. *Pracovní list* [online]. [cit. 4. 6. 2017]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/89298005089959810/>
11. *Pracovní list* [online]. [cit. 4. 6. 2017]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/567735096752272286/>
12. *Pracovní list* [online]. 13. 9. 2009 [cit. 4. 6. 2017]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/567735096752272286/>

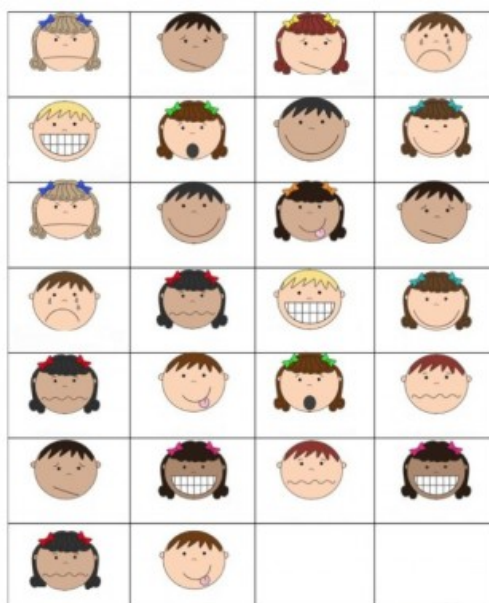

13. *Pracovní list* [online]. 2017 [cit. 4. 6. 2017]. Dostupné z: <http://www.jaro-inspirace.estranky.cz/fotoalbum/...pracovni-listy.../...emoce...empatie.../...-33...-6-.html>
14. *Pracovní list* [online]. 22. 10. 2010 [cit. 4. 6. 2017]. Dostupné z: <https://www.detskestranky.cz/porovnavani-velikosti-dva-listy-pro-predskolaky/>
15. *Předškoláci - Kruh* [online]. 2008 [cit. 5. 6. 2017]. Dostupné z: <http://www.predskolaci.cz/kruh/1871>
16. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání* [online]. 18. 1. 2017 [cit. 1. 2. 2017]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/39793/>
17. *Říkadla a básničky* [online]. 8. 9. 2016 [cit. 2. 6. 2017]. Dostupné z: <https://www.promaminky.cz/rikadla-a-basnicky/ostatni-25/zavazovani-tkanicek-7692>
18. *Říkadla s pohybem* [online]. 9. 12. 2012 [cit. 2. 6. 2017]. Dostupné z: http://wiki.rvp.cz/Kabinet/Ucebni_texty/%C5%98%C3%ADkanky/%C5%98%C3%ADk adla_s_pohybem
19. *University of Illinois Extension* [online]. 2017 [cit. 5. 6. 2017]. Dostupné z: <https://extension.illinois.edu/babysitting/age-preschool.cfm>
20. *Všichni jsme tu kamarádi* [online]. 2017 [cit. 4. 6. 2017]. Dostupné z: www.skolka.menin.cz/VzdPrg/VsichniJsmeTuKamaradi.doc
21. *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon)* [online]. 1. 1. 2017 [cit. 1. 2. 2017]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-1-1-2017-do-31-8-2017>
22. *Zavedení povinného roku předškolního vzdělávání před zahájením povinné školní docházky – vybíráme z důvodové zprávy k novele školského zákona* [online]. 30. 10. 2015 [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.ceskaskola.cz/2015/10/zavedeni-povinneho-roku-predskolniho.html>

Ostatní zdroje

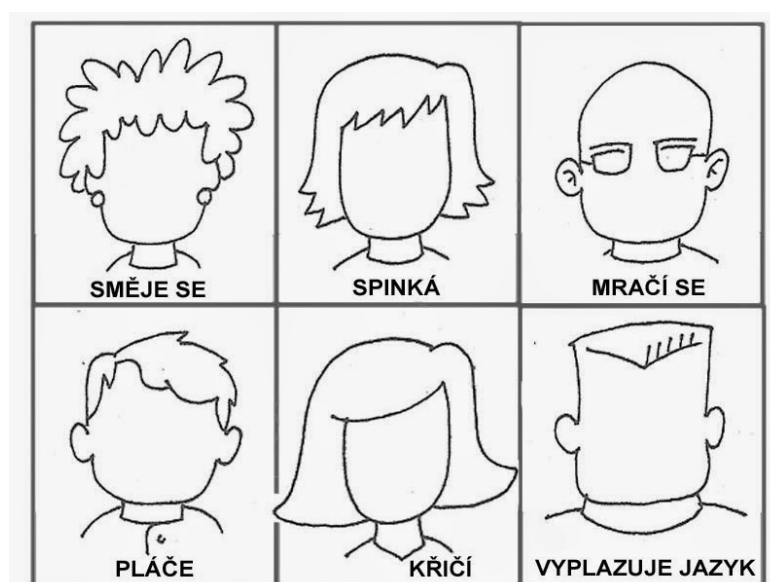
1. KOLEKTIV AUTORŮ MŠ Náklo, 2016. *Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání MŠ Náklo*
2. MŠ Náklo, *Kronika mateřské školy*.
3. STAROŠTÍKOVÁ, Z. *Z předškoláka školákem* (přednáška) Náklo: MŠ Náklo, 21.3.2017

PŘÍLOHY

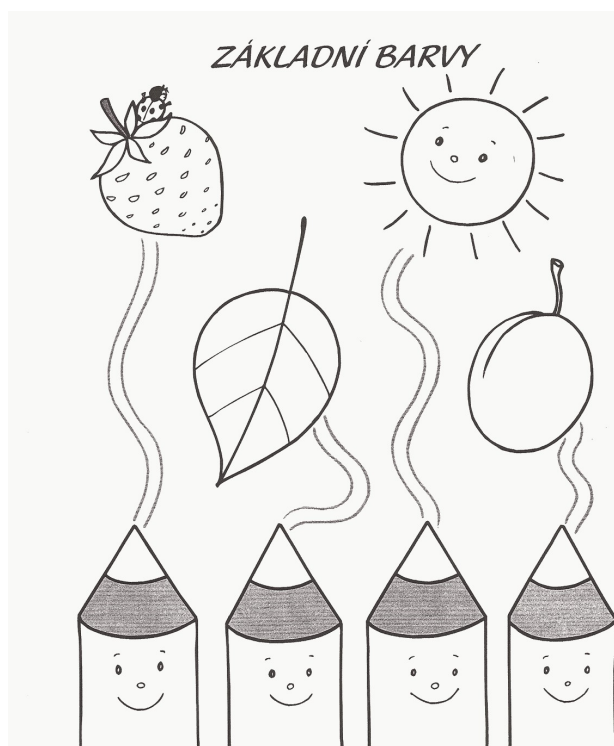
Obrázek 1 *Pexeso emoce*

Převzato: <http://www.jaro-inspirace.estranky.cz/fotoalbum/...pracovni-listy.../...emoce...empatie.../...-33...-6-.html>, 2017

Obrázek 2 *Pracovní list emoce*

Převzato: https://cz.pinterest.com/pin/892980050_89959810/

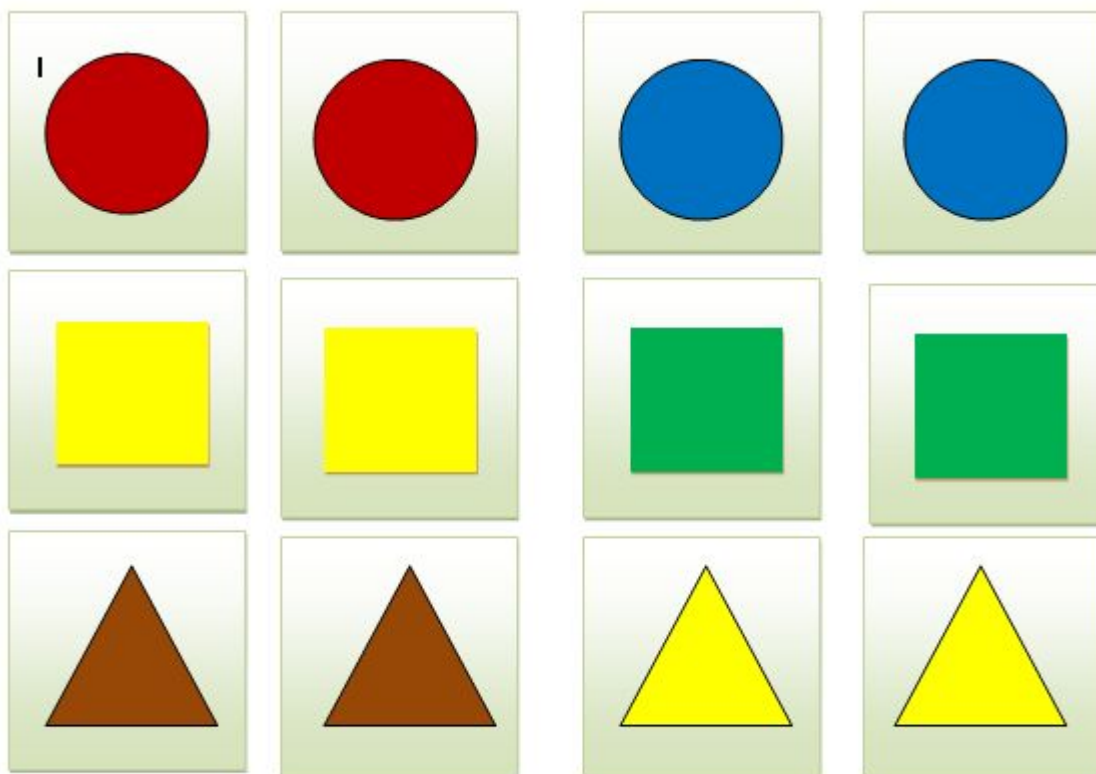
Obrázek 3 Pracovní list barvy

Převzato: <https://cz.pinterest.com/pin/567735096752272286/>

TVAR	VELKÝ	MENŠÍ	NEJMENŠÍ
○	○	○	○
△			
□			
▭			

Obrázek 4 Pracovní list tvary

Převzato: <https://www.detskestranky.cz/porovnavani-velikosti-dva-listy-pro-predskolaky/>

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785, financovaného z ESF a státního rozpočtu ČR. Provozováno Výzkumným ústavem pedagogickým v Praze. – Autor: PhDr. Věra Holotová

Obrázek 5 Pracovní list tvary + barvy

Převzato: <http://www.predskolaci.cz/tag/geometricke-tvary>

Obrázek 6 Zdařilá kresba postavy

Převzato: <https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pdf/js14/grafomot/web/pages/03-02-cim.html>

Obrázek 6 Hlavonožec

Převzato: <http://www.vemeste.cz/2011/07/predskolni-vek/>

Desatero pro rodiče dětí předškolního věku

1. Dítě by mělo být dostatečně fyzicky a pohybově vyspělé, vědomě ovládat své tělo, být samostatné v sebeobsluze

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- pohybuje se koordinovaně, je přiměřeně obratné a zdatné (např. hází a chytá míč, udrží rovnováhu na jedné noze, běhá, skáče, v běžném prostředí se pohybuje bezpečně)
- svlékne se, oblékne i obuje (zapne a rozepne zip i malé knoflíky, zaváže si tkaničky, oblékne si čepici, rukavice)
- je samostatné při jídle (používá správně příbor, nalije si nápoj, stoluje čistě, používá ubrousek)
- zvládá samostatně osobní hygienu (používá kapesník, umí se vysmrkat, umyje a osuší si ruce, použije toaletní papír, použije splachovací zařízení, uklidí po sobě)
- zvládá drobné úklidové práce (posbírá a uklidí předměty a pomůcky na určené místo, připraví další pomůcky, srovná hračky)
- postará se o své věci (udržuje v nich pořádek)

2. Dítě by mělo být relativně citově samostatné a schopné kontrolovat a řídit své chování

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- zvládá odloučení od rodičů
- vystupuje samostatně, má svůj názor, vyjadřuje souhlas i nesouhlas
- projevuje se jako emočně stálé, bez výrazných výkyvů v náladách
- ovládá se a kontroluje (reaguje přiměřeně na drobný neúspěch, dovede odložit přání na pozdější dobu, dovede se přizpůsobit konkrétní činnosti či situaci)
- je si vědomé zodpovědnosti za své chování
- dodržuje dohodnutá pravidla

3. Dítě by mělo zvládat přiměřené jazykové, řečové a komunikativní dovednosti

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- vyslovuje správně všechny hlásky (i sykavky, rotacismy, měkčení)
- mluví ve větách, dovede vyprávět příběh, popsat situaci apod.
- mluví většinou gramaticky správně (tj. užívá správně rodu, čísla, času, tvarů, slov, předložek aj.)
- rozumí většině slov a výrazů běžně užívaných v jeho prostředí
- má přiměřenou slovní zásobu, umí pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- přirozeně a srozumitelně hovoří s dětmi i dospělými, vede rozhovor, a respektuje jeho pravidla
- pokouší se napsat hůlkovým písmem své jméno (označí si výkres značkou nebo písmenem)
- používá přirozeně neverbální komunikaci (gesta, mimiku, řeč těla, aj.)
- spolupracuje ve skupině

4. Dítě by mělo zvládat koordinaci ruky a oka, jemnou motoriku, pravolevou orientaci

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- je zručné při zacházení s předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami a nástroji (pracuje se stavebnicemi, modeluje, stříhá, kreslí, maluje, skládá papír, vytrhává, nalepuje, správně otáčí listy v knize apod.)
- zvládá činnosti s drobnějšími předměty (korálky, drobné stavební prvky apod.)
- tužku drží správně, tj. dvěma prsty třetí podložený, s uvolněným zápěstím
- vede stopu tužky, tahy jsou při kreslení plynulé, (obkresluje, vybarvuje, v kresbě přibývají detaily i vyjádření pohybu)
- umí napodobit základní geometrické obrazce (čtverec, kruh, trojúhelník, obdélník), různé tvary, (popř. písmena)
- rozlišuje pravou a levou stranu, pravou i levou ruku (může chybovat)
- řadí zpravidla prvky zleva doprava
- používá pravou či levou ruku při kreslení či v jiných činnostech, kde se preference ruky uplatňuje (je zpravidla zřejmé, zda je dítě pravák či levák)

5. Dítě by mělo být schopné rozlišovat zrakové a sluchové vjemy

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- rozlišuje a porovnává podstatné znaky a vlastnosti předmětů (barvy, velikost, tvary, materiál, figuru a pozadí), nachází jejich společné a rozdílné znaky
- složí slovo z několika slyšených slabik a obrázek z několika tvarů
- rozlišuje zvuky (běžných předmětů a akustických situací i zvuky jednoduchých hudebních nástrojů)
- rozpozná rozdíly mezi hláskami (měkké a tvrdé, krátké a dlouhé)
- sluchově rozloží slovo na slabiky (vytleskává slabiky ve slově)
- najde rozdíly na dvou obrazcích, doplní detaily
- rozlišuje jednoduché obrazné symboly a značky i jednoduché symboly a znaky s abstraktní podobou (písmena, číslice, základní dopravní značky, piktogramy)
- postřehne změny ve svém okolí, na obrázku (co je nového, co chybí)
- reaguje správně na světelné a akustické signály

6. Dítě by mělo zvládat jednoduché logické a myšlenkové operace a orientovat se v elementárních matematických pojmech

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- má představu o čísle (ukazuje na prstech či předmětech počet, počítá na prstech, umí počítat po jedné, chápe, že číslovka vyjadřuje počet)
- orientuje se v elementárních počtech (vyjmenuje číselnou řadu a spočítá počet prvků minimálně v rozsahu do pěti (deseti))
- porovnává počet dvou málopočetných souborů, tj. v rozsahu do pěti prvků (pozná rozdíl a určí o kolik je jeden větší či menší)
- rozpozná základní geometrické tvary (kruh, čtverec, trojúhelník atd.)
- rozlišuje a porovnává vlastnosti předmětů
- třídí, seskupuje a přiřazuje předměty dle daného kritéria (korálky do skupin podle barvy, tvaru, velikosti)
- přemýšlí, vede jednoduché úvahy, komentuje, co dělá („přemýšlí nahlas“)
- chápe jednoduché vztahy a souvislosti, řeší jednoduché problémy a situace, slovní příklady, úlohy, hádanky, rébusy, labyrinty
- rozumí časoprostorovým pojmům (např. nad, pod, dole, nahoře, uvnitř a vně, dříve, později, včera, dnes), pojmům označujícím velikost, hmotnost (např. dlouhý, krátký, malý, velký, těžký, lehký)

7. Dítě by mělo mít dostatečně rozvinutou záměrnou pozornost a schopnost záměrně si zapamatovat a vědomě se učit

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- soustředí pozornost na činnosti po určitou dobu (cca 10-15 min.)
- „nechá“ se získat pro záměrné učení (dokáže se soustředit i na ty činnosti, které nejsou pro něj aktuálně zajímavé)
- záměrně si zapamatuje, co prožilo, vidělo, slyšelo, je schopno si toto po přiměřené době vybavit a reprodukovat, částečně i zhodnotit
- pamatuje si říkadla, básničky, písničky
- přijme úkol či povinnost, zadaným činnostem se věnuje soustředěně, neodbíhá k jiným, dokáže vyvinout úsilí a dokončit je
- postupuje podle pokynů
- pracuje samostatně

8. Dítě by mělo být přiměřeně sociálně samostatné a zároveň sociálně vnímavé, schopné soužití s vrstevníky ve skupině

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- uplatňuje základní společenská pravidla (zdraví, umí požádat, poděkovat, omluvit se)
- navazuje kontakty s dítětem i dospělými, komunikuje s nimi zpravidla bez problémů, s dětmi, ke kterým pociťuje náklonnost, se kamarádí
- nebojí se odloučit na určitou dobu od svých blízkých
- je ve hře partnerem (vyhledává partnera pro hru, v zájmu hry se domlouvá, rozděluje a mění si role)
- zapojuje se do práce ve skupině, při společných činnostech spolupracuje, přizpůsobuje se názorům a rozhodnutí skupiny
- vyjednává a dohodne se, vyslovuje a obhajuje svůj názor
- ve skupině (v rodině) dodržuje daná a pochopená pravidla, pokud jsou dány pokyny, je srozuměno se jimi řídit
- k ostatním dětem se chová přátelsky, citlivě a ohleduplně (dělí se o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělí si úlohy, všímá si, co si druhý přeje)
- je schopno brát ohled na druhé (dokáže se dohodnout, počkat, vystřídat se, pomoci mladším)

9. Dítě by mělo vnímat kulturní podněty a projevovat tvořivost

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- pozorně poslouchá či sleduje se zájmem literární, filmové, dramatické či hudební představení
- zaujme je výstava obrázků, loutek, fotografií, návštěva zoologické či botanické zahrady, statku, farmy apod.
- je schopno se zúčastnit dětských kulturních programů, zábavných akcí, slavností, sportovních akcí
- svoje zážitky komentuje, vypráví, co vidělo, slyšelo, dokáže říci, co bylo zajímavé, co jej zaujalo, co bylo správné, co ne
- zajímá se o knihy, zná mnoho pohádek a příběhů, má své oblíbené hrdiny
- zná celou řadu písní, básní a říkadel
- zpívá jednoduché písně, rozlišuje a dodržuje rytmus (např. vytleskat, na bubínku)
- vytváří, modeluje, kreslí, maluje, stříhá, lepí, vytrhává, sestavuje, vyrábí
- hraje tvořivé a námětové hry (např. na školu, na rodinu, na cestování, na lékaře), dokáže hrát krátkou divadelní roli

10. Dítě by se mělo orientovat ve svém prostředí, v okolním světě i v praktickém životě

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- vyzná se ve svém prostředí (doma, ve škole), spolehlivě se orientuje v blízkém okolí (ví, kde bydlí, kam chodí do školky, kde jsou obchody, hřiště, kam se obrátit když je v nouzi apod.)
- zvládá běžné praktické činnosti a situace, s nimiž se pravidelně setkává (např. dovede vyřídit drobný vzkaz, nakoupit a zaplatit v obchodě, říci si o to, co potřebuje, ptá se na to, čemu nerozumí, umí telefonovat, dbá o pořádek a čistotu, samostatně se obslouží, zvládá drobné úklidové práce, je schopno se starat o rostliny či drobná domácí zvířata)
- ví, jak se má chovat (např. doma, v mateřské škole, na veřejnosti, u lékaře, v divadle, v obchodě, na chodníku, na ulici, při setkání s cizími a neznámými lidmi) a snaží se to dodržovat
- má poznatky ze světa přírody živé i neživé, lidí, kultury, techniky v rozsahu jeho praktických zkušeností (např. orientuje se v tělesném schématu, umí pojmenovat jeho části i některé orgány, rozlišuje pohlaví, ví, kdo jsou členové rodiny a čím se zabývají, rozlišuje různá povolání, pomůcky, nástroje, ví, k čemu jsou peníze, zná jména některých rostlin, stromů, zvířat a dalších živých tvorů, orientuje se v dopravních prostředcích, zná některé technické přístroje), rozumí běžným okolnostem, dějům, jevům, situacím, s nimiž se bezprostředně setkává (např. počasí a jeho změny, proměny ročních období, látky a jejich vlastnosti, cestování, životní prostředí a jeho ochrana, nakládání s odpady)
- přiměřeným způsobem se zapojuje do péče o potřebné
- má poznatky o širším prostředí, např. o naší zemi (města, hory, řeky, jazyk, kultura), o existenci jiných zemí a národů, má nahodilé a útržkovité poznatky o rozmanitosti světa jeho řádu (o světadílech, planetě Zemi, vesmíru)
- chová se přiměřeně a bezpečně ve školním i domácím prostředí i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře), uvědomuje si možná nebezpečí (odhadne nebezpečnou situaci, je opatrné, neriskuje), zná a zpravidla dodržuje základní pravidla chování na ulici (dává pozor při přecházení, rozumí světelné signalizaci)
- zná faktory poškozující zdraví (kouření)
- uvědomuje si rizikové a nevhodné projevy chování, např. šikana, násilí

Obrázek 7 Desatero pro rodiče dětí předškolního věku

Převzato: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/desatero-pro-rodice-deti-predskolniho-veku>

DESATERO pro budoucího prvňáčka

1. Zním své jméno a adresu.

2. Umím počítat do 10.

3. Zním barvy.

4. Umím držet tužku.

5. Vím, kde je pravá a levá ruka.

6. Umím pozdravit.

7. Vím, kde zaklepu.

8. Umím si zavázat tkaničku.

9. Dovedu si uklidit hračky.

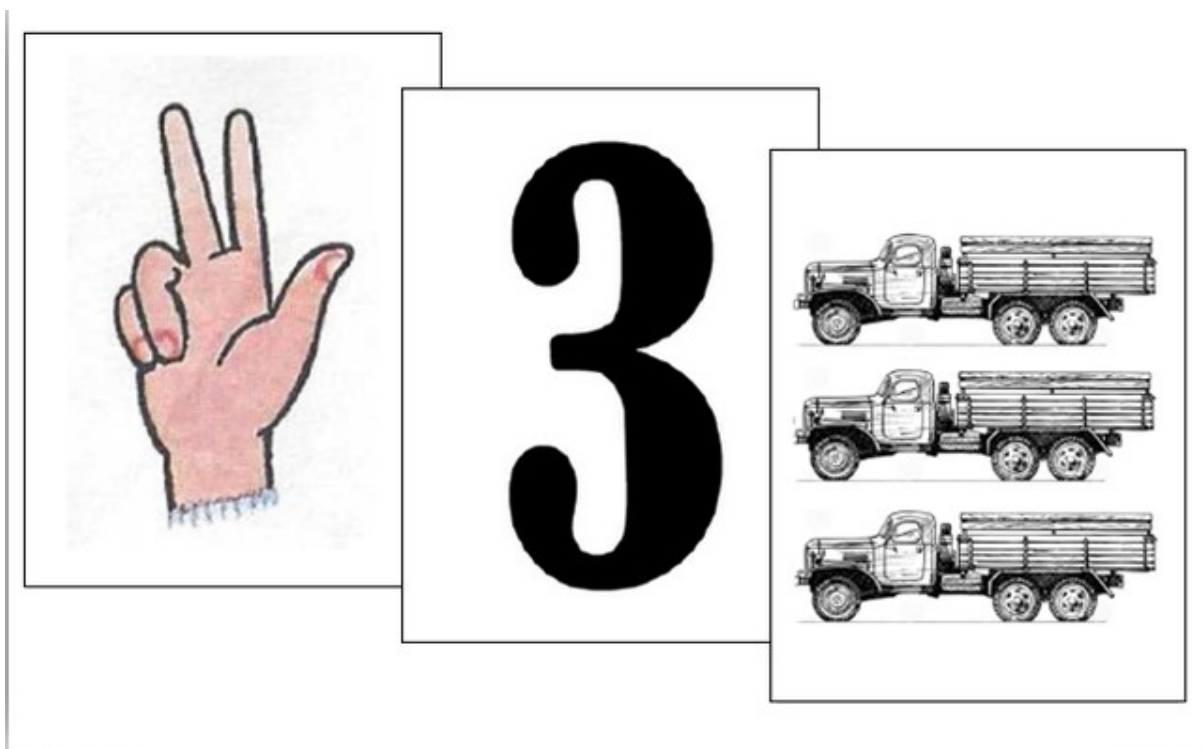

10. Umím se obléknout.

Obrázek 8 *Desatero pro budoucího prvňáčka*

Převzato: <http://www.zspnovany.cz/index.php?nid=13886&lid=cs&oid=4746520>

Obrázek 9 *Číslo znázorněno ve třech provedeních*

Převzato: <http://eschovka.cz/product/?pid=424>